

XIII EVF. • SZAM 259
Csej — Kolozsvár, 1930
november 27 Csütörtök
5691 Ft

Uj Kelet
400
Diszter 2. II. c. 8.
BUDAPEST

Ramassetter Robert
BUDAPEST

ELLET

KISDÓ POLITIKAI NAPILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Strada Baron L. Pop (v. Brassa)
nr. 10. szám. Telefon: 9 71.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre 1150 Lel
Félévre 600 "
Negyedévre 320 "
Egy hónapra 110 "

KÜLFÖLDI
ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egy hóra 1 dollár (vagy ennek
megfelelő pénznem).
Egy évre 10 dollár.

Hirdetések tarifa szerinti
vételekkel fel.

A genfi paródia

Néhány héttel ezelőtt a leszerelést előkészítő bizottság tagjai Genfben érkeztek, nyilván azzal a szándékkal, hogy a leszerelésről tanácskozzanak. A konferencia megnyitása előtt Litvinov orosz és Bernsdorff német delegátusok erőyes hangon mutattak rá arra, hogy ugyanakkor, amikor az érdekelt hatalmak a békeszerződésben foglalt kötelezettségeket kíméletlenül és minden emberi szempont félretéve kényszerítik rá a legyőzött hatalmakra, — ők az ugyancsak a békeszerződésben foglalt leszerelési kötelezettségeknél nem tesznek eleget.

Bernsdorffnak és Litvinovnak főlegnyesen igazuk volt, amikor ezt az igazságot megállapították, mert hiszen mind az, ami ma a világon politika címén folyik, aligha több, mint a különböző hadügyi költségvetések számszlopainak növelése, egy újabb imperialista háborúra való készülődés. Talán még a háború előtt se volt olyan konjunktúrája a nehéziparoknak, mint napjainkban s talán még a világháború előtt sem állott a világ olyan közel egy újabb világháborúhoz, mint napjainkban.

Ilyen konstellációk között minden lelkiismeretes politikusnak azon kellene törnie fejt, hogy minél egyszerűbben és minél radikálisabban vigye keresztül a lefegyverzést. Már az elmúlt világháború előzményeinek történetéből nagyon jól tudjuk azt, hogy a négyéves világháború lokális konfliktussá zsugorodott volna össze, ha az érdekelt nagyhatalmak nem versenyeztek volna egymással a lefegyverkezésben. Jól tudjuk azt is, hogy a világháborúban legyőzött hatalmakra az elviselhetetlen és megalázó békekötésnek annak a „magasabb” eszmének nevében kényszerítették rá, hogy ezzel lehetetlenné tessék a fegyverkezések megismétlését s egy újabb imperialista világháború általuk való megrendezését.

A legyőzött hatalmakat tényleg le is fegyverezték, azonban a lefegyverző hatalmak mindmáig csak a fegyverkezésben gyakorolták magukat és különösen Franciaország és Olaszország a békebeli Németországot jóval felülmúló méretekben állanak fegyverben. Ilyen állapotok mellett tisztára platónikus jellegűek azok a különböző „béke-biztosítékok”, amelyeket érzelmes konferenciákon és tárgyalásokon hoztak tető alá ugyanazon nagyhatalmak politikusai, akiknek odahaza egyetlen szavuk sem akad a mértékellenes hadügyi költségvetések meg szavazása ellen. Komolytalanok, a tények ereje mellett csaknem semmivé törpülő értékűek azok a konferenciák is, melyek a tengeri leszerelést próbálták realizálni, mert hiszen az ezeken történt megegyezés mennyiségileg egyáltalában nem korlátozta a hadihajók építésének szándékát.

A különböző „béke-biztosítékok” platónizmusa mellett is eltörpül azonban az a paródiába illő eredmény, amit a napokban lezajlott genfi leszerelést előkészítő bizottság konferenciája produkált, tárgyalásai során. Ez a bizottság, melynek az lett volna a feladata, hogy különösen a mai világhangulatban, a szociális nyugtalanságok izzásában végre szemtől-szembe nézzen a tényekkel s végre irányt szabjon az általános lefegyverzésre vonatkozó népakaratoknak, — ez a bizottság azt a határozatot hozta, hogy az egyes államoknál mindent meg kell tenniük — halljad és ird, — a hadügyi költségvetések csökkentésére.

A genfi leszerelést előkészítő bizottság tehát paródiává süllyesztette a leszerelés nagy ügyét. Mert hiszen, ha a hatalmak tényleg el is határoznák a hadügyi költségvetések csökkentését, ez semmilyen formában nem jelentené a

jelenlegi háborús veszély csökkentését. Nem jelentené pedig azért, mert a tíz év óta tartó, eszevesztett fegyverkezés már is olyan hadseregeket és olyan háborús atmoszférát termelt ki magából, amely egy-összeütökés esetén a mai civilizáció és kultúra teljes csődjét hozná magával. Leszerelni nem annyit jelent, hogy a lázas méretű felfegyverkezés ed-

Ki képviseli Beszarábiát Stere, vagy Pan Halippa?

Izgalmas vita a kamarában a buzáról, a kenyérről és a munkanélküliségről

Madgearu demagógiával vádolta meg a liberálisokat, akik erre nagy botrányt rendeztek

Bucuresti—Bukarest, november 26. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A kamara ma délutáni ülése ismét izgalmas lefolyású volt. Egyrészt a liberálisok támadták a kormányt a buza és kenyérárak közötti nagykülönbség miatt, a másik oldalon pedig a disszidens Stere-pártiak és az elégedetlen erdélyiek fogták tűz alá a miniszterek padsorát. Meg lehetőséget feltűnő és bántó a kontraszt az ülés első és második fázisa között. Az elsőben a ma legaktuálisabb problémáról: a mezőgazdasági válságról és a munkanélküliségről folyt ekkeseredett vita, a másodikban pedig azt boncolgatták órákon keresztül, hogy ki képviseli a kormánypartot Beszarábiában: Pan Halippa, vagy Constantin Stere.

Miért emeli az iparügyi miniszter a kenyér árát

Napirend előtt Stanciu többségi képviselő elmondja, hogy a cälărăsú városi tanács leszállította a kenyér árát, az ipari és kereskedelemügyi miniszter azonban rendeletet adott ki, amelyben a kenyér árát ismét felemelte. Különösnek tartja, hogy a buza és a kenyér ára között oly nagy különbség van.

Madgearu iparügyi miniszter válaszol a felszólalásra. A kormány — mondja — foglalkozik úgy a kenyér, mint a buza árának felemelési lehetőségével. Ha a földművelők nem tudják jó áron értékesíteni termékeiket, úgy ebből a falura és városra egyaránt káros következmények hárulnak. A kormány most tanulmányozza a kérdést s valószínű, hogy rövidesen törvényjavaslatot terjeszt ilyen értelemben a kamara elé.

Gherman (szociáldemokrata): Addig is akadályozzák meg, hogy a buza ára megsokszorozódjék, amíg a molnárokon és pékeken keresztül kenyér lesz belőle.

Negura (liberális): A molnárok két lejtért vásárolják a buza kilóját és négyezer aron értékesítik.

Franosovici (liberális): Nagyon jó volna, ha a buza és a kenyér ára közötti differencia nem a molnárok és nem a spekulánsok, hanem a paraszok zsebébe kerülne. Úgy látszik azonban, hogy ez a legkisebb gondja a nemzeti-parasztpártnak.

Madgearu iparügyi miniszter: Ez demagógia. Önök, liberálisok vannak a legkevésbé hivatva arra, hogy nekünk emiatt szemrehányásokat tegyenek.

Oriási zaj keletkezik. A liberálisok verik a padokat és élénken tiltakoznak Madgearu szavai ellen. Pop-Csiesó István elnök csak nehezen tudja a rendet helyreállítani. A zaj elültetése után:

Manu lelkész, szamosmegyei képviselő kamarai alelnök emelkedik szólásra. Ki-

jele, hogy azonosítja magát azokkal a felszólalókkal, akik tiltakoztak a buza és kenyér ára közötti különbséget ellen. A kormány kötelessége a legsürgősebben intézkedni ebben a kérdésben, mert a földművelők helyzete a legválóságosabb és a helyzetet minden perenyi kötés csak súlyosbítja.

Nincs törvény, amely a munkanélküliség támogatását szabályozná

Hatiegan Emil munkaügyi miniszter válaszol ezután Mirescu szociáldemokrata képviselőnek a munkanélküliségről kapcsolatosan feltejt kérdéseire. Kijelenti, hogy nincs olyan törvény, amely a munkanélküliség kérdését, valamint a munkanélküliségek támogatásának problémáját szabályozná. A közigazgatási törvénynek egyik paragrafusa intézkedik csupán erről a kérdéstről és a munkanélküliek segélyezését a városi tanácsok hatáskörébe utalja át. Ennek megfelelően utasította az összes községi tanácsokat, hogy alakítsanak helyi bizottságokat a munkaadók, az alkalmazottak valamint az állam képviselőinek részvételével.

Ki képviseli Beszarábiát

Ezután áttérnek a napirendre, amelyen Mátá beszarábiai stere-párti képviselő interpellációjának folytatása szerepelt. Mátá ezután Sterének a nemzeti-parasztpártból való kizárásáról beszélt, amelyet indokolatlannak, igazságtalannak és immorálisnak tart. Idézi Mihailachet, aki annak idején aljasságnak bélyegezte Stere professzor kizárását. A beszarábiai képviselők nagy többsége emiatt megszakitotta az érintkezést a nemzeti-parasztpárt központi vezetőségével és ezt a viszonyt mindaddig fenntartja, amíg a központi vezetőség Sterének elégtételt nem szolgáltat.

A képviselő, aki Stere professzor legelkeszebb híveinek egyike, a többségi és különösen az erdélyi képviselők többségében felbeszakitják közbeszólásaikkal.

Mátá: Vajjon Önök morálisnak tartották volna-e, ha mi nem követjük Sterét?

Pamfil Seicaru: Nagyon megható a Steréhez való ragaszkodásuk. Ezzel szemben viszont sokkal célszerűbb volna, ha személyi kérdések kitálatása helyett olyan javaslatokkal jönnének, amelyek hozzájárulhatnának a mai válságos helyzet enyhítéséhez.

Mátá folytatja interpellációját és elmondja, hogy Stere nem jött el a kamara mai ülésére, mert nem akart jelen

Igaza volt Bernsdorff grófnak: semmint olyan paródiát rendezett volna ez a különös gyülekezet, mely valóságos arcu csapása a békeszerződések által hangzatosított leszerelési kötelezettségeknél, — sokkal jobban tette volna, ha szétoszlik, mielőtt megkezdte volna meddő, immár nagyon is jólismert, elkopotott frázisainak hangzatos ujraismétlését.

telével. Ezek a bizottságok tartoznak állami és községi támogatással gondoskodni a munkanélküliek pontos statisztikájának összeállításán s mihelyst ez elkészül, a minisztérium széleskörű akciót fog a munkanélküliek felsegélyezésére érdekében beindítani.

A munkanélküliek nem esavargók

Mirescu: Ugy hallom, hogy népkonvokákat akarnak felállítani, ahol esavargókként fogják a munkanélkülieket élelmezni. A munkanélküliség a tőkés társadalom tehetetlenségének következménye. A kapitalisták adjanak munkalehetőséget a munkásoknak, vagy pedig gondoskodjanak arról, hogy a munkások éhen ne haljanak.

D. R. Joanitescu: A minisztertanács az elmúlt héten 50 millió rendkívüli hitelt szavazott meg a munkanélkülieknek. Hatiegan miniszter urnak legyen gondja arra, hogy ezt az összeget ki is fizessék.

Mirescu szociáldemokrata végeredményben nem fogadja el Hatiegan Emil választát és bizonyos akták és doszárók bemutatását kéri, hogy a kérdésben részletesen interpellálhasson.

lenni, amidőn személyéről diesérőleg emlékeznek meg.

— Ilyenek vagyunk mi, beszarábiaiak, — mondja Mátá — majd Pamfil Seicaru kérdésére válaszolva, hivatkozik arra, hogy előző napi beszédében már ismertette a sterista frakció álláspontját a gazdasági kérdésekkel kapcsolatosan.

Egy hang: Egyszóval Önök nem tartoznak a nemzeti parasztpárthoz?

Mátá: Dehogyan nem. Mi a nemzeti parasztpártot sohasem hagytuk el. Tíz esztendeig egymás mellett küzdöttünk az ellenzéken az oligarchia ellen s ha majd ismét ellenzékbe fog kerülni a nemzeti parasztpárt, minden bizomnyal nem fogunk olyan fölényes gesztussal elintézni bennünket, mint most. Nyitva maradt még a megegyezés ajtaja. Ha azonban ez a megegyezés nem fog létrejönni, kiváltképpen a nemzeti parasztpártból, hogy saját erőnkre támaszkodva, folytassuk a harcot az igaz demokráciáért.

Mátá beszéde közben egy érdekes párbeszéd zajlott le közte és a miniszteri padon ülő Pan Halippa között, aki elvitatni próbálta Mátától, hogy Stere képviseli Beszarábiát.

— Ezt a kérdést — mondotta Pan Halippa — majd a választók fogják eldönteni.

Vasárnap délelőtt népgyűlés keretében beszél Kolozsvar zsidóságához Schemarjahu Levin

Prof. Julian Silberbusch és B. Karpin vezetik Erdélyben az ideai Keren Hajjeszod kampányt

Cluj—Kolozsvar, november 26. (Az Uj Kelet tudósítójától). Amint azt lapunk tegnapi számában is jelentettük, f. hó 30-án, vasárnap reggel Kolozsvarra érkezik dr. Schemarjahu Levin, a cionista mozgalom egyik legkiválóbb vezére s délelőtt tizenegy órakor nagyszabású népgyűlés keretében fogja Kolozsvar zsidóságát informálni a Palesztina országépítés aktuális problémáiról. A vasárnapi előadás keretében mutatkozik be Kolozsvar zsidó közönségének az ezévi Keren Hajjeszod-akció vezetője, a jeruzsálemi direktorium megbízottja is, prof. Julian Silberbusch, aki egész Romániában mint a legmélyebb tudású előadók egyike ismeretes. Prof. Silberbusch egyetemi tanulmányainak elvégzése után 1910—14. években a matematika és fizika tanára volt Csernovicban, majd 1918—20-tól egészen 1925-ig egyetemi asszisztensként működött a csernovici „Institut für kosmische Physik”-nél. Ezalatt az idő alatt élénk részt vett a cionista mozgalom vezetésében, ő szervezte be a romániai allijah, melynek egészen új szisztémáját dolgozta ki. 1924-től vezetője a romániai allijahnak, mint a palesztinai Executive megbízottja. 1928-ban, midőn a regátban a négy országrész cionista szervezetei megteremtették a Consiliul Superior (a legfelsőbb cionista tanácsot), az ország cionistáinak bizalma egyhangulag őt kérte fel annak vezetésére s mint ennek direktora, valamint a regáti cionista szervezet ügyvezetője 1928 márciusa óta irányítója volt nemcsak a regáti cionista működésének, de az egész romániai allijahnak. Az utolsó két évben igazgatója a „Stiri”-nek, a regáti cionista szervezet hivatalos lapjának is.

Silberbusch professzor volt az, aki három évvel ezelőtt, Weizmann csernovici látogatása alkalmával, az ottani nagy Keren Hajjeszod-kampányt beszervezte és vezette, amely akció az addigi Keren Hajjeszod-jegyzések ötszörösét eredményezte. Kiváló szervező, tárgyilagos, mély tudású szónok, aki beszédeiben kerüli a frázisokat s nagyszerűen tud hatni minden gondolkodó hallgatóra, érveinek tisztaságával, erejével és meggyőző igazságával.

Ma, amikor a Keren Hajjeszod-kampány sikeres lefolytatása az igazi pozitív válasz minden támadásra, nagy szerencse, hogy Erdélynek sikerült megnyernie Silberbuscht az ezévi kampány vezetésére és lefolytatására.

Silberbusch professzor kíséretében van az erdélyi zsidóság régi ismerőse, B. Karpin, a kiváló berlini szónok, akinek szónoki és agitativ képességei a három és négy évvel ezelőtt lefolytatott akciók alkalmával hoztak nagyszerű eredményeket. Karpin a berlini és berni egyetemeken hallgatott filozófiát, majd a hildesheimi rabbiszemináriumban végezte a teológiát. Hosszu évtizedek óta vesz tevékeny részt a cionista mozgalomban s különösen az utolsó nyolc évben Közép-Európa különböző országaiban tett látogatásokat a Keren Hajjeszod érdekében. Karpin, aki többek között nagyszerű hebraista, több ízben tett hosszabb látogatásokat Erez Israelben is s legutolszó, 10 hétig tartó látogatásáról csak két hónappal ezelőtt tért vissza. Beszámolója tehát az ország mai helyzetéről, a mozgalom kilátásairól, külön érdekességgel bír. Karpin szintén egyik szónoka lesz a vasárnapi nagy mitingnek, de még azt megelőzőleg, péntek este a Ceire Miz-rachi Oneg Sabbath estjének keretében tart előadást. Karpin előadása elé, aki egyébként ismert Maggid, nagy érdeklődéssel tekintenek.

A vasárnapi miting tehát a most kezdődő szezonnak legkiemelkedőbb és legnagyobb eseménye lesz. Kolozsvar zsidóságának minden rétege nagy előkészületeket tesz a ven-

A német minisztertanács elhatározta, hogy a Népszövetségnél panaszt emel a lengyel kormány ellen

a lezajlott választásokon a kisebbségekkel szemben tanúsított terrorisztikus cselekmények miatt

Henderson is szóvá fogja tenni a Népszövetség előtt a lengyelországi kormány-terroret

Berlin, november 26. A kattowitzi német konzul tegnap Berlinbe érkezett, hogy személyesen tegyen jelentést a birodalmi kormányhoz a lengyelországi választásokkal kapcsolatos eseményekről.

A birodalmi minisztertanács az esti órákban foglalkozott a konzul jelentésével és elhatározta, hogy a népszövetségi alapokmány 72. szakasza értelmében panaszt tesz a kisebbségekkel szembeni bánásmód miatt a Népszövetségnél és a benyújtandó panaszt elküldi az összes népszövetségi tagállamoknak is.

A berlini jobboldali sajtó erőlyes represzáliákat követel Lengyelországgal szemben. A németországi Stalhelm tiltakozó táviratot intézett a lengyelországi terrorcselekmények miatt Hindenburg elnökhöz is.

Varsói jelentések szerint a lengyel kormány vizsgálatot tett folyamatba s nem tartják kizártnak, hogy a büntető köztisztviselőket büntetésben fogja részesíteni.

London, november 26. A liberális párt sajtóorgánuma beavatott helyről azt a hírt közli, hogy Henderson külügyminiszter utasította Anglia varsói követét, hogy részletes jelentést terjesszen elő a külügyminisztériumnak a kelet-európai és lengyelországi választókerületekben lefolyt terrorisztikus eseményekről. Az angol külügyminiszter e jelentés alapján szóvá akarja tenni a Népszövetség előtt azt a bánásmódot, amelyben a lengyelországi kisebbségek a választásokat megelőzően és azok tartama alatt részesültek.

Porrá égett a komáromi Skoda-féle hajógyár

Legalább száz munkás veszté a tűz következtében

Komárom, november 26. Tegnapi délután borzalmas tüzvész pusztított Komárom városában. Az elemi csapás szinte beláthatatlan következményekkel fog járni a város lakosságának szegényebb rétegeire, a munkásságra nézve, mert körülbelül száz munkáscsalád veszté el éppen most, a tél küszöbén és az általános gazdasági válságban, amikor a munkanélküliség óriási, a kenyérét.

Eddig ismeretlen okból kigyúlt és

leégett a Skoda-féle hajógyár gépműhelye, a kár több millió koronára rug és az értékes gépeken kívül a lángok martalékává lett az alig néhány hete vízrebocsátott „Prezident Masaryk” nevű első csehszlovák páncélos hadihajó teljes szerelvénye is.

Tegnapi délután egy negyed 4 óra körül az Erzsébet szigeti hajótelep közelében a hidnál szolgálatot teljesítő rendőrszem észrevette, hogy a gyár egyik épületéből füst száll fel. Még

mielőtt megállapíthatta volna, hogy a tűz hol keletkezett, máris hatalmas lángnyelvek csaptak elő a gyár tetőzetéből. A rendőr a közelben levő Fried-féle telepre sietett és onnan telefonált a tűzoltókért, akik két feckendővel érkeztek meg.

Noha a tűzoltók a lehető legrövidebb időn belül vonultak ki, ahhoz már későn érkeztek, hogy a lángokba álló gépműhely megmentésére gondolhattak volna. Az erős északnyugati szélben a tűz rohamosan terjedt, mint ha egy száraz szalmakazal égett volna és a két feckendő csak játékszer volt a tűzoltók kezében. Az óriási lángtenger láttára Magyarkomáromból megérkeztek a Siedler-féle lengyel munkások és tűzoltói is, akik szintén résztvettek az oltásban.

Egyébre, mint a lángtenger lokalizálására gondolni sem lehetett. A gépműhely közelében levő asztalos- és kovácsműhelyre, a gépházra, valamint a benzín és olajraktárakra patakokban öntötték a feckendők a vizet, hogy legalább ezeket az épületeket megmentse. Abban az esetben, ha a tűz átterjedt volna a benzín- és olajraktárra is, beláthatatlan horderejű katasztrófa került volna a sor és a robbanás a fél város pusztulását vonhatta volna maga után. A tűzoltók munkáját a dühöngő szélviharon kívül megnehezítette az a körülmény is, hogy a lángtengerben uszó hajógyár közvetlen közelében csupa kátránypapírral fedett ház áll. Valóságos esőda, hogy a lángok ezekre a házakra át nem terjedtek.

Alig egy negyedórával a tűzoltók megérkezése után a helyzet oly kritikusra fordult, hogy a tűznél szintén megjelent rendőrtanácsos kénytelen volt telefonon katonai segélyért folyamodni. A katonaság részéről egy hidászosztag vonult ki a tűzhöz és hathatósan segítségére volt a tűzoltóknak a lokalizálás munkájában.

Délután hat óráig tartó megfeszített munkával sikerült csak a gépműhely tüzét lokalizálni és a többi műhelyeket, raktárakat és a szomszédos házakat megmenteni. A gépműhely azonban porrá hamvadt, benne pusztultak az összes rendkívüli értékes gépek.

„GALLIA” R.-T.

Francia-román selyemgyár Bucuresti.
Piața Lupaica Palatul Bunascu Pop.
Renner-palota

KOLOZSVÁRI FIOKJA: STRADA
GEN. NECULCEA (KORNISS U.) 2.

Lyoni és párizsi

központunk mindenféle

selymeit

összes kreációkban, kicsinyben és nagyban hozzuk forgalomba.

Crepe de Chine mindenféle minőségben
Crepe Georgette
Crepe Mongol
Crepe Satin
Soie Lavable stb. stb.

Ajándékba

egy üveg „LUBIN” finom francia parfümöt adunk minden egyes vevőnknek, aki még november hónapban egy szoknyára való crepe de chine selymet vásárol, melynek ára kezdődik méterenként

200
LE JNÉL

Ügyvédi határ- időnapló 1931

Teljes angolvásonkötésben
180 Lei

Vidékre utánvétellel küldi

LEPAGE, Cluj

Nem trükk, valóság!

Meleg, barátságos, tiszta

szoba

árból 20 százalék

Bőséges, izletes, házi

étkezési

árból 10 százalék

engedményt kap Ön mint ezen lap első
fizetője BUDAPESTEN a

Park szállóban

VIII. Baross tér 10. Szemben a Keleti
Pályaudvar érkezési oldalával

„Azért nem országban

A király költség

Bucuresti—Bratianu (Az Uj Kelet tudósítójától). (Az Uj Kelet tudósítójától). Politikai élet szurkoló és a király között a viszályt. Ismeretes, hogy a parlament ősz folyamán Dumitrescu titkára felkeresve vezéreket és felhívta munkájában való Vintila válaszképpen a titkár utján a fejte előtte ebben álláspontját. A napokig váratott uralkodó kihallgatása előtt Dumitrescu Bratianu. Bratianu nyilvánvalóan mellé serített. Eleinte a liberális párt vezetője az uralkodó megadódó konzekvenciáit adni a helyét Dumitrescu.

Bratianu az udvarban idősz.

Nem így történt Bratianu Vintila előtte volt kitűzött a királyi palotában főmármossal, hogy rutinné vált, mert ő az uralkodóval megoldást nyert. Vintila a liberális párt vezetője, a párt vezetője össze. Az értekezési folyásu volt, az volt az oka, hogy a tabban ellenezte tartotta Bratianu liberális pártvezetősen megmaradt amelyben szekundá hivatkozással he Vintila eljárását.

Bratianu jelentése következik

Bratianu Vintila tette hivatkozással he Vintila eljárását.

Nem azért nem a királyhoz, meg volnék serte kozzak egy alkotmányos rezsimmel re szokatlan eljárás e Bratianu Vintila sen sulyos természetesen nem f nélkül maradni. I egyes bukaresti lapok kérdést, vajjon az pártvezérek tekintetében fázadozik ak arra, hogy Av sértve érzik magukat mondani és B két hétig kell várni akkor, amidőn kom Bratianu Vintila lehetségéről beszél

Uj Kelet selyemgyár

Argetoianu egyelőre — tegnap del

„Azért nem mentem el az audienciára, mert tiltakoznom kellett az alkotmányos országban szokatlan eljárás ellen“

Bratianu Vintila nem ment el a király által kitűzött audienciára, aminek súlyos következményei lehetnek

A liberális párt végrehajtó bizottsága jóváhagyta Bratianu Vintila eljárását

A király személyesen fogja megnyirbálni minden minisztérium költségvetését

Bucuresti—Bukarest, november 26. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A belpolitikai élet szenzációja az, hogy az uralkodó és a liberális párt, helyesebben szólva a király és Bratianu Vintila között a viszony ismét elmérgesedett. Ismeretes, hogy néhány nappal a parlament őszi ülészakának megnyitása előtt Dumitrescu, a király magán titkára felkereste az ellenzéki pártvezéreket és felhívta őket a parlament munkájában való részvételre. Bratianu Vintila válaszképpen audienciát kért a titkár útján az uralkodótól, hogy kifejtse előtte ebben a kérdésben valott álláspontját. Az audiencia azonban napokig váratott magára, miközben az uralkodó kihallgatáson fogadta George Bratianut. Bratianu Vintilát ez a nyilvánvaló mellőztetés mélyen elkeserítette. Eleinte arról volt szó, hogy a liberális párt vezére le fogja vonni az uralkodó magatartásából önként adódó konzekvenciákat és át fogja adni a helyét Ducának.

Bratianu Vintila bejelentette az udvarnak, hogy az audiencia időszzerűtlenné vált

Nem így történt. Mint ismeretes, Bratianu Vintila audienciája ma délutánra volt kitűzve. Bratianu elment a királyi palotába és közölte az udvari főmarsallal, hogy kihallgatása időszzerűtlenné vált, mert a kérdés, amelyben ő az uralkodóval beszélni kívánt, már megoldást nyert. Ezután Bratianu Vintila a liberális pártklubba ment, ahol a párt vezetői értekezletre ültek össze. Az értekezlet igen izgalmas lefolyású volt, aminek elsősorban az volt az oka, hogy Duca a leghatározottabban ellenezte és inopportunosnak tartotta Bratianu Vintila eljárását. A liberális pártvezér azonban esőkönyösen megmaradt álláspontja mellett, a melyben szekundáltak neki személyes hívei: Tancred Constantinescu, dr. Anghelescu, Stelian Popescu és még néhány öreg liberális, akik a párt tradícióira és történelmi multjára való hivatkozással helyeselték Bratianu Vintila eljárását.

Bratianu Vintila súlyos következmények nélkül

Bratianu Vintila exozében ismerette hívei előtt a történeteket és a következő kijelentést tette:

— Nem azért nem mentem audienciára a királyhoz, mintha személyileg meg volnék sértve, hanem, hogy tiltakozzak egy alkotmányos és parlamentáris rezsimmel rendelkező országban szokatlan eljárás ellen.

Bratianu Vintilának ez a meglehetősen súlyos természetű kijelentése természetesen nem fog következmények nélkül maradni. Ebből az alkalomból egyes bukaresti lapok ismét felvetik a kérdést, vajjon az uralkodó nem-e a pártvezérek tekintélyének tudatos csökkentésén fáradozik. A lapok rámutatnak arra, hogy Averescu és Lupu megsértve érzik magukat, Maniuinak le kellett mondani és Bratianu Vintilának két hétig kell várakozni audienciára akkor, amidőn komoly politikai körökben Argetoianu miniszterelnökségének lehetőségéről beszélnek.

Ujabb szóba került a személyiségekből álló kormány lehetősége

Argetoianu egyébként — mint ismeretes — tegnap délután audiencián je-

lent meg az uralkodó előtt. Ebből az alkalomból a fővárosi lapok egyrésze azt írja, hogy ismét szóba került az ugynevezett személyiségekből álló kormány lehetősége. Ebben a kormányba belépne néhány nemzeti parasztpárti, liberális és avereseanus vezető is, akik kilépnének pártjaikból. Argetoianu kormányára hárulna a választások levezetésének feladata is.

A miniszterek újra hajbakaptak a költségvetési redukció miatt

Bucuresti—Bukarest, november 26. A kormány tagjai ma este hat órakor mi-

nisztanácra ültek össze a kamara elnöki szobájában Mironescu elnöke alatt. A minisztanác ismételtén a költségvetés elkészítésének problémájával foglalkozott. Mint többiben is megírtuk, a nagyarányú megtakarítások realizálásának szükségessége súlyos nézeteltéréseket idézett elő a pénzügyminiszter s a kormány többi tagjai között. Ezek az ellentétek odáig fajultak, hogy a két nappal ezelőtt megtartott minisztanácson az uralkodó jelenlétében veszekedtek egymással a kormány tagjai. Madgearu szemére vetette Popovici Mihálnak, hogy szabotálja a szeszörvény alkalmazását és emiatt nem való-

A kormány bizottságot küldött ki a máramarosi nyomor tanulmányozására

Dr. Fischer József és dr. Lázár Illés máramarosi képviselők interpellációinak eredménye

Bucuresti-Bukarest, november 26. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Dr. Fischer József és dr. Lázár Illés országgyűlési képviselők interpellációi nyomán a kormány elhatározta, hogy bizottságot küld ki a máramarosi nyomor tanulmányozására. A bizottság elnöke Andreei pro-

fessor, volt földművelésügyi, alminiszter, tagjai pedig dr. Lazar Illés, dr. Vasile Pop, valamint a Cassa Padurilor elnöke: Recea és a Cassa Drumurilor vezérigazgatója, Constantia Dumitrescu lettek.

A bizottság azt az utasítást kapta a

kormánytól, hogy a helyszínen tanulmányozza a heizetet és sürgösen tegyen javaslatokat a nyomor enyhítésének lehetőségeiről, — különös tekintettel a máramarosi erdők kitermelésére és az utak helyreállítására révén teremthető munkaalkalmakra.

Nimerover főrabbi a szenátusban tiltakozott a zsidó hitközségek államsegélyének csökkentése miatt

Costachescu közoktatásügyi miniszter kijelentette, hogy a tízmillió államsegélyt csak egész kis mértékben fogják csökkenteni

Bucuresti—Bukarest, november 26. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A szenátus ma délutáni ülésén Nimerover főrabbi interpellációt jelentett be a zsidó felekezeteknek szánt államsegély összegének 3 millióval való csökkentése miatt. Mint ismeretes, a vallás és közoktatásügyi tárca költségvetésének redukciója alkalmával elhatározták, hogy a görögkeleti egyház szubvencióját 10, a görögkatolikusokét 20, a kisebb egyházakét pedig 25 százalékkal fogják redukálni. Az érdekelt egy-

házak erőteljes akciót indítottak az államsegély csökkentése ellen és különösen a görögkeletiek folytattak ebben a kérdésben erőteljes kampányt a kormány ellen.

Az elmúlt héten a Zsidó Parlamenti Club képviselői tiltakoztak Mironescu miniszterelnöknek az eddigi 10 millió államsegélynek 7 millió lejre való redukálása ellen. Ugyanilyen értelemben szólalt fel a szenátus ülésén Nimerover főrabbi, aki rámutatott arra, hogy míg a többi egyházak költségve-

tését teljes egészében az állam fedezi, a zsidóságnak juttatott államsegély csupán egy egészen minimális hányadát képezi annak az összegnek, amely a zsidóságot számarányához mérten megilletné.

Costachescu közoktatásügyi miniszter válaszolt a felszólalásra és kijelentette, hogy igyekezni fog a Nimerover által fehozott szempontokat figyelembe venni és azon lesz, hogy az eddig folyósított 10 millió szubvenciót csak egészen kis mértékben csökkentse.

Rosenfeld Ignác amerikai öröksége a kolozsvári törvényszék előtt

A volt detektív újabb szélhámosságai 30 embert károsítottak meg

Cluj—Kolozsvár, november 26. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári törvényszék ma kezdte meg Rosenfeld Ignácnak, a város egy közismert, tipikus bűnözőjének tárgyalását. Rosenfeld Ignác egykor a kolozsvári rendőrség detektívje volt és ebben a minőségben követte el első bűneit, amelyekért a kolozsvári törvényszék másfél évre ítélte csalás és szélhámoskodás címén. Rosenfeld alig töltött le néhány hónapot büntetéséből, amikor egy bukaresti ügyvéd kereste fel a börtönben és tudomására adta, hogy amerikai nagybátyja meghalt és rátestálta 8 millió lej értékű vagyonát. Rosenfeld Ignác azon-

nal boldogan vette tudomásul a hírt és egy szóval sem próbálta felvilágosítani az ügyvédet, hogy neki soha nem volt nagybátyja és mégkevésbé Amerikában.

Az örökség boldog reményében töltötte le hátralévő hónapjait Rosenfeld és azonnal munkához látott. Mint egy nyolcmillió örökség boldog tulajdonosa sorra járta régi ismerőseit, ezer és kétezer lejes kölcsönöket vett fel, amelyeket a közeljövőben ígért visszafizetni, mikor majd az örökség boldog tulajdonosa lesz. Közben azonban az ügyben fordulat történt. Az amerikai nagybácsi örökségéért jelentkezett az igazi

jogosult és így Rosenfeld Ignác maradt örökség és remény nélkül, de annál több adóssággal a háttérben.

A baj onnan származott, hogy Rosenfeld ismerősei is tudomást szereztek az amerikai örökség szomorú sorsáról. És ekkor a bűnvádi feljelentések özöne lepte el a rendőrség nyomozó osztályát. Mintegy harminc ember jelentette fel Rosenfeldet apróbb kölcsönök vadjával. Rosenfeldet pedig az emberek szárdékos félrevezetéséért letartóztatták.

Ma volt a tárgyalás. Felvonultak Balogh vendéglős, Szalai bádgosmester, akik Rosenfeldet még detektív korából jól ismerték és az örökség hírére nem vonták meg támogatásukat Rosenfeldtől. És utánuk felvonultak a többiek, összesen körülbelül harminc tanu, akiket Rosenfeldnek sikerült megválni 500—1000—2000 lej értékben.

Az ügyész vádbeszédében a vádlott szigorú elítélését kérte. Ezután a tárgyalást holnapra napolták, amikor a védőbeszédre kerül a sor.

Az érem

He
ve

Szinekuri

Cluj—Kolozsvár
Uj Kelet tudósító
még egy ember a
annyit beszélne
nak, mint Stan V
zérigazgatója. H
Vidrichin a sajtó
tüzeben és nemca
ellenzéki lapok, de
allók is a legkül
sokkal illeték a v
királyi civilisjána
már köztudott dol
lát a román közé
ismeri azokat az
lyebköl az ehhez
nyok elinulnak. S
bilis fizetése ellen
gondolkozzék azok
lyek a vasutak vez
hangzanak. Ma m
leménye szinte e
hogy Stan Vidrich
összegért semmit n
mesen elfoglalta a
ust anélkül, hogy
adminisztrált állam
dezie volna.

A sajtókampány
olyan emberek mo
esupán közéletünk
Stan Vidrichin el
járathat. A Stan V
a CFR a kijárókna
ügynököknek és k
féligját építette le
kölesü bukaresti sa
ban a tisztító akció
keit védi, amikor n
keresztül rohan ki
Ezek a támadások a
csak egyik oldalát
pontul tűzik ki Sta
mas fizetését. Nem
másik oldalát az é
mutatja, hogy Stan
fizetésért alapos
CFR-nél uralkodó l
nak véget vetett és
sirsendzsernek a to
liárdokkal károsított
A CFR-nél közmond
rendszer ugyszólván
dig jelent annyit a
amennyit Stan Vid
tár fizetés formájáb

Amikor Stan Vid
zérigazgatói állását
vasutaknak három é
ki nem fizetett adóss
millió lejtje rugtak.
1929-es és deficitje,
megköltések az akk
milliárd 500 millió
Mégis 1929-ben 844 m
zárult az államvasut
azt jelenti, hogy a
rövid idő alatt Stan
egy 800 millió lejje
nia a CFR deficitjét.
Végösszegben a CF
év végén 8 milliárd
tek ki. A tartozásoka
a következőképp fizette
1. Az anyagstokkba
549 millió lejt.
2. Az 1929-es év
millió lejt.
3. Az 1930—32-es kö
10 átvitel után 520 m
4. A folyó költsékek
gáló alaphól 1 milliárd
5. A külföldi köesü
alaphól, az új m
ból és a stabilizáció
szegben 4 milliárd 72

Fennmar
Ezek a kifizetések
rendezték a CFR tart
árdból 600 millió le
mely összegből most
ésre vár 300 millió le
Kétségtelen, hogy S
tartozások rendezés
zerepe volt. A stabil
kölesinökből körülbel

portra. 1930 első kilenc hónapjában az európai válság 25 százalékkal csökkentette Amerika kiviteli kereskedelmét.

Az amerikai tőke hajlandó a romániai mezőgazdaságnak kölcsönt nyújtani

— Lehetségesnek tartja-e az európai és a tengerentúli államok együttműködését?

— Nehezen tételvezhető fel, hogy egy ilyen együttműködés sikeresen megvalósítható volna. Az együttműködés kívánatos, de nyilvánvaló, hogy hiányzik a megegyezés alapjai. Az az akció, amelyet Románia indított az európai agrárállamok együttműködéséért, igazságos s Amerika nem foglalhat állást ezen akcióval szemben. Egyebekben ez az egyetlen eszköz arra, hogy az Egyesült Államokat vámtarifájának leszállítására kényszerítse.

Az újságíró megkérdezte ezután Willis professzort, hogy az amerikai tőke hajlandó-e kölcsönt nyújtani a román mezőgazdaság újáteremtésének céljaira. Parker erre a kérdésre igennel válaszolt.

— Azt hiszem, — mondotta — hogy meg lehetne nyerni az amerikai tőke segítségét a román mezőgazdaság tőkésítése és különösen gabonaközpontok létesítése céljaira. Ehhez azonban szükség van arra, hogy a kérdést komoly emberek vegyék kezükbe s meg kell ten-

ni az előzetes intézkedéseket a siker biztosítása érdekében. Tegyenek pozitív kísérleteket arra, hogy megkapják azt, amire szükségük van.

— Amit a mezőgazdaságról mondotam, ugyanaz vonatkozik a román iparra is.

A tultermelés okozta a nyersanyag áresését

Parker Willis professzor a továbbiakban kifejtette, hogy a nyersanyagok árának esését a tultermelés idézte elő. Hozzájárult még a válsághoz, hogy bizonyos termékek, mint például a cukor, réz, kaucuk stb. árait mesterségesen fenntartották. Végül az amerikai Farm Board és a kanadai Pool az árak alakulásába való beavatkozása is súlyosította a helyzetet.

A legtöbb áru és termék piacán az újjaépítésnek és a változott viszonyokhoz való alkalmazkodásának hosszú periódusára van szükség, amíg sikerülni fog az árakat helyreállítani és stabilizálni.

Willis Parker egyébként kielégítő megállapításokat visz megbizónak a román gazdasági lehetőségekről. Petróleum, földgáz, ásványai és ércei révén Romániának ragyogó jövője van és kevés ország fog versenyezhetni vele — mondotta a bukaresti sajtó képviselői előtt tett expozéjában és kijelentette, hogy ezt a véleményét teljes erejével népszerűsíteni fogja Amerikában.

Az Egyesült Államok szenátorai és kormányzói akciót indítottak a háború ellen

Washington, november 26. Számos amerikai kormányzó és szenátor nyílt levelet intézett Hooverhez, az Egyesült Államok elnökéhez, amelyben arra kérik, hogy indíttson akciót az Unió nevében bármily készülő háború ellen. Követelik, hogy az Egyesült Államok kormánya mondja ki, miszerint a háborút a nemzetközi jog megsértésének kell deklarálni és a háborút viselő államot az egész világ megvetésének kell kiten-

ni. E körök szerint a Kellogg-paktum nem kielégítő, főleg azért, mert a paktum aláírói bármikor visszavonhatják aláírásukat. A Hooverhez intézett levél aláírói javaslata szerint ezt a visszavonulást lehetetlenné kell tenni. Olyan megállapodást kell kötni, amely az egész emberiség megvetésének teszi ki azt az országot, amely konfliktusát a fegyverek döntésére bizza.

„A világ a történelemben páratlan depressziók korát éli“

Baldwin beszéde a konzervatív párt értekezletén — Elkerülhetetlennek látszik a bányászsztrájk

London, november 26. Baldwin a konzervatív párt értekezletén beszédet mondott. Hangoztatta, hogy a világ ma történelemben páratlan depressziók korát éli. A gazdasági válság és a munkanélküliség fokozódik. A kormány, mint a szabadkereskedelem dogmatikusa természetesen üres kézzel küldte haza a birodalmi konferenciáról a dominionokat is s ezzel a válságot még növelte. Baldwin beígérte, hogy ha újra uralomra jut, a

gazdasági kooperációt a birodalom egyes részei között feltétlenül biztosítani fogja.

London, november 26. A Press Association közli, hogy a délwalessi és a skóciai bányászati üzembeállítás veszélye fenyegeti. A munkások és a munkaadók között a tárgyalások bármely pillanatban megszakadhatnak s akkor beáll a sztrájk.

Dés mellett egy molnár öttagú családjával árviz áldozata lett

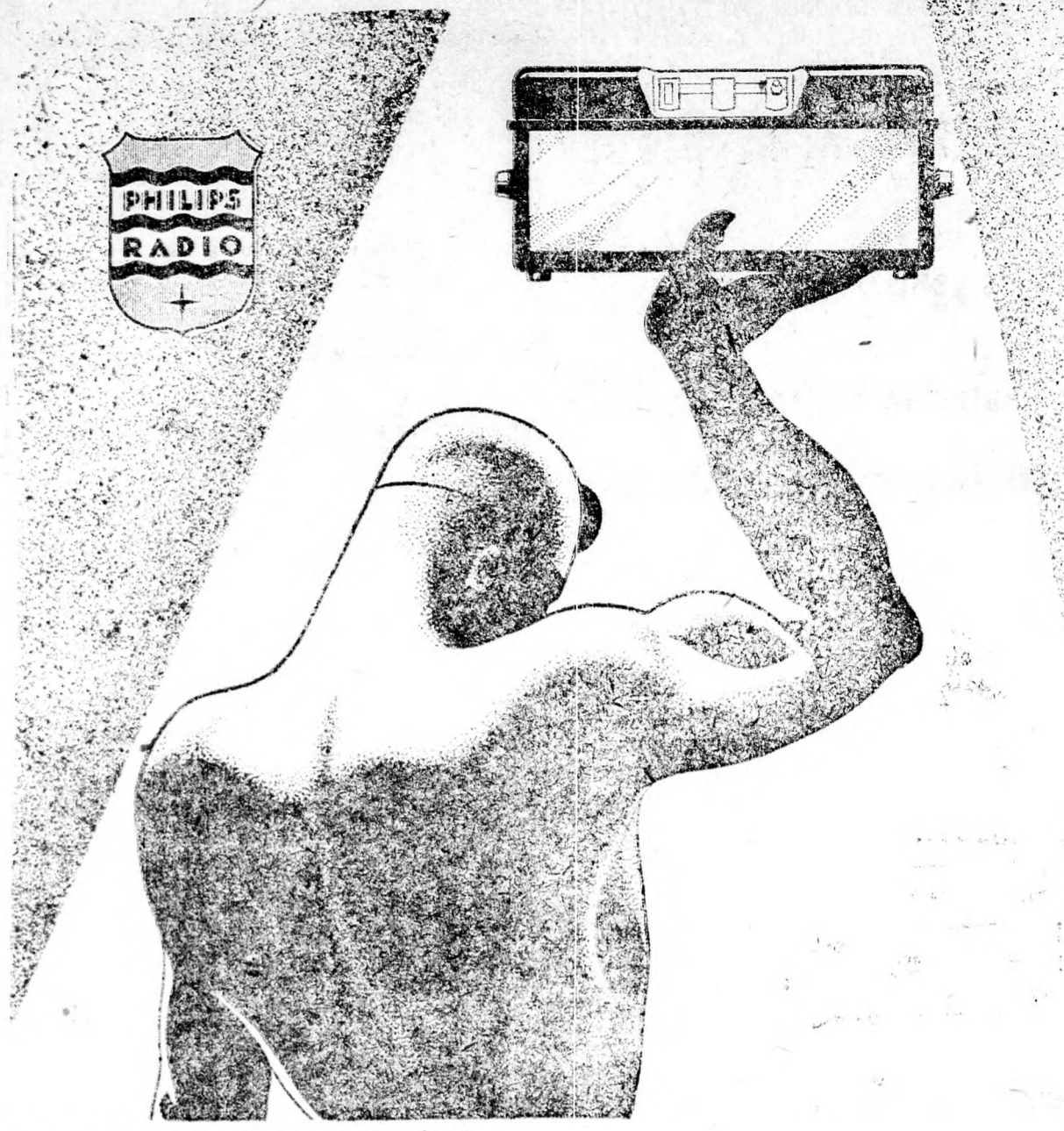
Apja, anyja és három gyermeke vízbefulltak

Dej—Dés, november 26. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Az utóbbi napok állandó esőzése Szamos megyében is nagy áradásokat okoztak. Dés határában a parton fekvő házakat egészen elöntötte az árvíz, sőt a Dés közvetlen közelében épült petróleumtelepet is veszélyeztetette, úgy, hogy a gyár igazgatósága kénytelen volt a katonaságtól kérni segítségát a szerencsétlenség elkerülésére. Az áradás a hegycsúcsok lefutó hegyipatakok megduzzadásával egyre veszedelmesebbé válik.

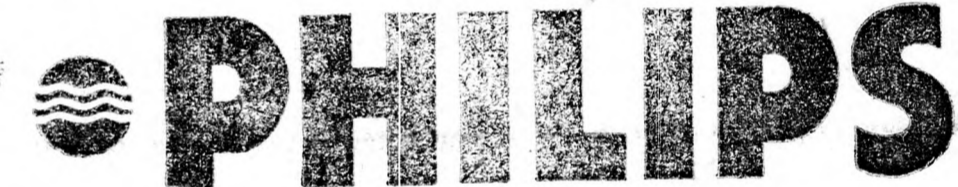
ba. Ekkor következett be a szerencsétlenség. Ugyanis a rendkívül gyors vízáradat magával ragadta a molnár kezében levő evezőt és a csónak az áradás martalékává lett. A szolga szerencsés véletlen folytán fennakadt egy fűzfa ágában és így megmentette az életét. A molnár feleségével együtt beugrott a vízbe, de megmenekülni már nem tudtak. A három gyermek a csónak alatt lette halálát.

A esendőrség azonnal megkezdte a munkálatait, azonban eddig csak a molnár feleségének és egy gyermeknek a holttestét sikerült megtalálni. A macs kamezi kispatak öt embernek oltotta ki egyszerre az életét. Szamos megyében óriási részvét nyilvánul meg a szerencsétlen molnár-család iránt.

— Erőteljesen folyik az árak leszállítása Glaszorszagban. Rómából jelentik: Az árszállítás az egész országban erőteljesen folyik. Róma kormányzója leszállítani készül az autobusz és közúti villamos viteldíjakat, ugyszintén az elektromos energia díjtételeit is. Az árszállítások 10 százalékosak lesznek december elsejei érvénnyel.

EGY HATALMAS TELJESÍTMÉNY...
A Philips 2511 típus számú vevőkészülék tervezése és kivételénél híres mérnöki kar működött közre és ezért nyújtja a legújabbat, amit a rádiótechnika terén elérni lehetett. Kérje annak bemutatását az ország bármely városában a szakmába vágó üzletekben. Védje vevőkészülékét a PHILIPS 4582 típus számú nemesség-állanárítással.

Willis Parker professzor jó impressziókat visz haza Amerikába Románia gazdasági helyzetéről

Az amerikai tőke hajlandó kölcsönt nyújtani Románia mezőgazdaságának és iparának

Csak öt év múlva lehet szó arról, hogy Amerika redukálja Európa tartozásait

Bucuresti—Bukarest, november 26. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Néhány hétig Romániában tartózkodott Willis Parker professzor, akit nagy amerikai pénzügyi érdeklőségek bíztak meg azzal, hogy Románia gazdasági és pénzügyi helyzetét és lehetőségeit tanulmányozza. Willis Parker bejárta az egész országot, volt Erdélyben, Bukovinában és Beszarábiában, majd Bukarestben tárgyalt a kormány gazdasági exponeenseivel és a nagybankok vezetőivel. Ezenkívül néhány rendkívül érdekes előadást tartott Amerika gazdasági válságáról a kiváló professzor, akit most az amerikai szenátus táviratilag hazarendelt, hogy a bankok működését szabályozó új törvénytervezetet előkészítse és kidolgozza.

Amerika revízió alá kell vegye Európa tartozásait

Elutazása előtt Willis Parker érdekes nyilatkozatot adott az Argus szerkesztőjének az Amerika és Európa közötti viszonyról, valamint az amerikai tőkének Romániával szembeni magatartásáról.

— Mi igaz abból, — kérdezte az újságíró — hogy az európai államok redukálni akarják az Amerikával szemben fennálló tartozások összegét?

— Ez a kérdés már régen vita tárgyát képezi — válaszolta a professzor. Egyre inkább utat tör magának amerikai vezetőkörökben is az a vélemény, hogy az európai tartozásokat revízió alá kell venni. Egyelőre azonban nem látszik valószínűnek, hogy ez a revízió

rövidesen meg is fog történni. Egyesek szerint öt évre van szükség ahhoz, hogy az időközben bekövetkező változások kényszerítsék az érdekelt feleket a tartozások csökkentésének kersztülvitelére.

Módosítani fogják az amerikai vámtarifát

Willis Parker professzor ezután az amerikai vámtarifa módosításának lehetőségeiről beszélt. Mint ismeretes, a Hoover-féle új tarifa, amelyet tavasszal léptettek életbe, az összes európai államok tiltakozását váltotta ki. Az európai államok az Amerikának küldött tiltakozó jegyzékekben rámutattak arra, hogy a tarifa által az amerikai termékek számára biztosított túlzott vámvédelem lehetetlenné teszi az Amerikával való kereskedelmi kapcsolatok fenntartását. Az európai közzgazdászok azon a véleményen voltak, hogy a Hoover-tarifa nemcsak az európai ipar exportjának fog ártani, de megkárosítja az amerikai nemzetgazdaságot is. Ezek a jövendölések igazaknak bizonyultak. Parker e kérdéssel kapcsolatosan a következőket jelentette ki:

— Az új amerikai vámtarifát helytelenítik úgy kereskedelmi, mint ipari körökben. Röviddel ezelőtt új választások voltak az Egyesült Államokban. Hoover pártjának visszaesése valószínűvé teszi, hogy a vámtarifát módosítani fogják míhelyst az ő kormányzasi mandátumának ideje lejárt. Mindenestere tény, hogy Európa vásárló erejének csökkenése ugyanezarák káros következményekkel jár az amerikai ex-

Az érem másik oldala

Hogyan vezeti a CFR-t Stan Vidrighin vezérigazgató?

Beszédes számok Stan Vidrighin takarékosági politikájáról — Statisztikák a kiadások és vasuti szerencsétlenségek csökkenéséről

Szinezuristák és kijárók légióját eresztette szélnek Vidrighin

Uj—Kolozsvar, november 26. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Talán nincs meg egy ember az országban, akiről annyit beszélnek, akiről annyit írnak, mint Stan Vidrighin, a CFR vezérigazgatója. Hónapok óta áll Stan Vidrighin a sajtó koncentrikus pergőtűzében és nemcsak a prononszirozottan ellenzéki lapok, de a kormányhoz közel állók is a legkülönbözőbb gyanúsításokkal illetik a vezérigazgatót, akinek királyi civillisének beillő fizetése már közismert dolog. Pedig, aki tisztán lát a román közélet dzsungelében és ismeri azokat az indító okokat, amelyekből az ehhez hasonló sajtókampányok eliminálnak, Stan Vidrighin horribilis fizetése ellenére is el kell hogy gondolkozzék azokon a vádakon, amelyek a vasutak vezérigazgatója ellen elhangzanak. Ma már az ország közvéleménye szinte egyhanguan elhiszi, hogy Stan Vidrighin ezért a hatalmas összegért semmit nem csinál és kényelmesen elfoglalta a vezérigazgatói trónusát anélkül, hogy a fantasztikusan el-adminisztrált államvasutak ügyeit rendezte volna.

Az érem másik oldala

A sajtókampány háttérében azonban olyan emberek mozognak, akiket nem csupán közéletünk tisztasága vezet a Stan Vidrighin ellen megindított hadjáratban. A Stan Vidrighin rezsim óta a CFR a kijáróknak, szinezuristáknak, agynököknek és követítőknek egész légióját építette le és a hajlékony erősebb bukaresti sajtó nem utolsó sorban a tisztító akció áldozatainak érdekében védi, amikor naponként hasábkon keresztül rohan ki Vidrighin ellen. Ezek a támadások azonban az éremnek csak egyik oldalát mutatják meg: először is tisztázzuk ki Stan Vidrighin hatalmas fizetését. Nem fedik fel azonban a másik oldalát az éremnek, amely azt mutatja, hogy Stan Vidrighin ezért a fizetésért alapos munkát végzett, a CFR-nél uralkodó lehetetlen állapotoknak véget vetett és megfékezte a bak-szisztemnek a tobzódását, amely milliárdokkal károsította meg az államot. A CFR-nél közmondásossá vált panama rendszer megszűnt, ami pedig jelent annyit az államnak, mint amennyit Stan Vidrighinnek a kincstár fizetés formájában kiutal.

A CFR Vidrighin előtt

Amikor Stan Vidrighin a CFR vezérigazgatói állását átvette, az államvasutaknak három évre visszamenőleg ki nem fizetett adósságai 7 milliárd 330 millió lejre rúgtak. Ehhez járult az 1929-es és deficitje, amely a kölcsön megkötésekor az akkori jelek szerint 1 milliárd 500 millió lejnek ígérkezett. Mégis 1929-ben 844 millió lej deficittel zárult az államvasutak mérlege, ami azt jelenti, hogy a rendelkezésre álló rövid idő alatt Stan Vidrighinnek mintegy 800 millió lejtel sikerült redukálnia a CFR deficitjét.

Végösszeben a CFR adósságai 1929. év végén 8 milliárd 178 millió lejre tettek ki. A tartozásokat az év folyamán a következőképp fizették:

1. Az anyagstokkból és készpénzben 549 millió lej.
2. Az 1929-es év jövedelmeiből 742 millió lej.
3. Az 1930—32-es költségvetésbe való átvétel útján 520 millió lej.
4. A folyó költségek rendezésére szolgáló alaphoz 1 milliárd 64 millió lej.
5. A külföldi kölcsönből, az investíciók alaphoz, az új munkálatok alapjához és a stabilizációs alaphoz végösszeben 4 milliárd 722 millió lej.

Fennmaradt hatszázmillió

Ezek a kifizetések majdnem teljesen rendezték a CFR tartozásait. A 8 milliárdból 600 millió lej maradt fenn, amely összegből most sürgősen kifizetésre vár 300 millió lej. Kétségtelen, hogy Stan Vidrighinnek a tartozások rendezésében jelentékeny szerepe volt. A stabilizációs és egyéb kölcsönökből körülbelül csak a felét

rendezték a tartozásoknak, míg a fennmaradó mintegy 4 milliárdnyi összeget óriási munkát és felelősséget kívánó redukciónak és megtakarításoknak utján fizették ki.

Statisztika a megtakarításokról

A legkülönbözőbb módokon keresztülvitt megtakarításokról érdekes statisztikákat közölhetünk. A fűtőanyagoknál például közel 1 milliárdot spórolt meg Stan Vidrighin, holott a fűtőanyagok költségei 1925-től 1929-ig egyre emelkedő tendenciát mutatnak.

- 1925-ben rendelt a CFR 1.450.862 tonna fűtőanyagot 2.403.211.175 lejért.
- 1926-ban rendelt a CFR 1.502.149 tonna fűtőanyagot 2.656.468.385 lejért.
- 1927-ben rendelt a CFR 1.516.307 tonna fűtőanyagot 2.701.137.781 lejért.
- 1928-ban rendelt a CFR 1.489.518 tonna fűtőanyagot 2.433.156.104 lejért.

1929-ben rendelt a CFR 1.504.215 tonna fűtőanyagot 2.023.894.920 lejért. 1930-ban rendelt a CFR 1.289.697 tonna fűtőanyagot 1.570.514.774 lejért. Eszerint a CFR mintegy 1 milliárdal rendel ebben az évben kevesebb fűtőanyagot, mint az előző években.

Karambolok statisztikája

Nem kevésbé érdekes az a statisztika, amely azt bizonyítja, hogy a Stan Vidrighin rezsim alatt mintegy 60 százalékkal csökkent a vasuti szerencsétlenségek száma. 1929 szeptemberig 375 vasuti szerencsétlenséget regisztráltak a CFR-nél, míg 1930-ban szeptember elsejéig mindössze 168 szerencsétlenség történt. A fűtőanyagok felhasználásánál 22,8 százalékos takarítást meg és rendkívül érdekes az a statisztika,

Borzalmas földrengés döntötte romba Japán egyik virágzó félszigetét

Egy virágzó fürdőhely is teljesen megsemmisült — A halottak és sebesültek számát kilencszázra becsülik

London, november 26. A Press Association jelentései Tokióból, hogy a japán fővárostól délnyugatra Idsu félszigetén Mishima és Numadsu városokban és a környékbeli falvakban erős földrengés pusztított. Számos ház romba dőlt. A halottak és sebesültek számát több mint kilencszázra becsülik. A földrengés nyomán tízezrek támadtak a városokban, amelyeket csak nagynehézzen tudtak lokalizálni. Az összes telefon- és táviróvezetékek megsemmisültek. Újabb hírek szerint az Idsu japán félsziget északi részében Suruga kerületben pusztító földrengésnél a Yeno

Bay partvidéke egyik virágzó fürdőhelye: Machyonema, mint az 1930. évi földrengésnél, ezáltal is igyszólván teljesen megsemmisült. A fürdőhelyen csak négy épület maradt épen. Atami közelében a most épülő Tamman-alagút bejárata összedőlt és a vasuti alagútban dolgozó háromszáz munkást eltemette. A munkásokat menthetetlennek tartják. A környéken több forró gejzír csapott magasba, a földrengést nyomon követő árvíz számos még épen maradt házat sodort el. Nagy károk vannak Miravamában is. Idsu félsziget

tel az összeköttetések megszakadtak és még a táviróvonalat sem sikerült eddig helyreállítani. A száz kilométerre eső Tokióból autókban újságírók megkísérelték a földrengési területre jutást, de az utakat az elemi csapás annyira megromlaltta, hogy nem tudtak Numadszuba eljutni. Két óra múlva az első sajtórepülőgép már ott keringett Suruga partvidéke felett.

A pusztító földrengés harminec perccig tartott. Ezt megelőzően az utóbbi napokban a szeizmográfok 1500 földlökést jegyeztek fel Japánban.

Franciaország Ukrajnát, Anglia a Kaukázust akarta elszakítani Oroszországtól?

Moszkvában megkezdték az „ipari párt” előkészítői bünperének tárgyalását

Számos mérnök, tudós, író, külföldi lap tudósító és diplomata vesz részt a tárgyaláson Moszkvában egy millió munkás tüntetett a vádlottak ellen — A szovjet hét hatalmas és 60 közepes rádióadóállomást épített

London, november 26. A moszkvai Tass Távirati Iroda közli, hogy a szakszervezetek házának nagyteremben ma megkezdték az „ipari párt” alapítása előkészítői bünperének tárgyalását. A per vádlottjait, mérnököket és a technikai főiskola professzorait azzal vádolják, hogy ipari szabotázs útján meg akarták könnyíteni idegen hatalmak oroszellenes háborús beavatkozását. A tárgyalóteremben a hallgatóság soraiban mintegy ezer munkás volt jelen a tárgyalás első napján. Volt ott továbbá számos mérnök, író, tudós és a szovjetsajtó képviselőin kívül a külföldi lap tudósítók is mintegy hetvenen. A vádirat felolvasása több mint két óra hosszat tartott. Tárgyalás közben érkezett néhány külföldi állam diplomáciai képviselője is, akik szintén helyet foglaltak a hallgatóság részére fenntartott helyeken. Franciaország kormánya külön megfigyelőt küldött a tárgyalásra. A vádirat felolvasásnak ideje alatt a szakszervezetek háza előtt tömegtüntetés zajlott le, melyben egymillió munkás vett részt. A tömeg halálos ítéletet kö-

vetelt a vádlottak ellen. A menetben táblákat hordoztak körül, amelyeken környételességet követelnek a proletárbiráktól. Egyes táblákon az az ígéret volt olvasható, hogy a szovjet az ötéves gazdasági programot négy év alatt fogja végrehajtani.

London, november 26. A moszkvai Izvesztija az „ipari párt” bünperével kapcsolatban azt írja, hogy Franciaország és Lengyelország Ukrajnát és Krímet akarták elszakítani Oroszországtól, míg az angol petróleumkirályok a Kaukázus felé kaesintgattak. A lap hangoztatja, hogy a főtárgyalás be fogja bizonyítani, hogy a szovjetkormány közegeinek sikerült az új háború előkészítőit leleplezni.

Róma, november 26. A Giornale d'Italia Grandi és Litvinov eszmecserejével kapcsolatban azt hangoztatja, hogy két államférfi közötti találkozás nemzeti és nemzetközi érdekből szükséges volt és hozzájárult a helyzetek és szándékok tisztázásához.

London, november 26. Hirschfeld orosz postaszakértő az Olympie gőzö-

sön Amerikából az angol fővárosba érkezett, ahol a rádióállomásokat óhajítja tanulmányozni.

A lapok szerint a szovjet hét hatalmas világadót és 60 középerősségű állomást készült építeni a külföldön folytatandó kommunista propaganda céljaira.

Uj! Megnyílt Uj HOTEL-NORD szálloda

BUKAREST, CALEA GRIVITEI 69 (az északi pályaudvar mellett)

Teljesen új épület, modern confort, hideg és meleg víz, fürdőszoba, központi fűtés. — Telefon 332-84. — Nagyon mérsékelt árak. — Utazók érdeklődésben részesülnek

Hirdessen az Uj Keletben

Köhög, rekedt?

Gvors enyhülést, biztos gyógyulást hoz a

SIROMALT

Olcso, jóízű, tápláló, malátás készítmény

amely arra mutat rá, hogy az egyes munkálatok és vásárlások árlejtésénél is jelentékeny megtakarításokat sikerült eszközölni. A CFR közudomás szerint nyilvános árlejtéseken hirdeti meg új anyagvásárlásait, mint a tervezett munkálatokat. Eddig az volt a szokás a CFR-nél, hogy a legolcsóbb ajánlatot minden további nélkül elfogadták. Stan Vidrighin azonban azt az új rendszert vezette be, hogy még a legmegfelelőbb ajánlatból is alkudott olyanformán, hogy a CFR még a legolcsóbb ajánlatnál is olcsóbban jutott anyagaihoz. Az év folyamán kiírt árlejtéseken benyújtott ajánlatok végösszege 625 millió 878 ezer 590 lej volt, míg a CFR mindezekért csak 573 millió 353 ezer 499 lej adott és ilyenformán 52 millió 525 ezer 091 lej redukciónak eszközölt.

Uj hipotézis a régi titokhoz

Sir James Jeans angol tudós előadást tartott a cambridgei egyetemen. Előadásában az emberi élet keletkezésének és céljának titkait igyekezett feltárni — a legmodernebb természettudományi kutatások eredményei alapján. Többek között ő is megjövendölte, amit már annyi tudós megjövendölt, hogy a Föld életének szomorú végzete a „fagy-halál” lesz. Megállapította, amit már szintén annyian megállapítottak, hogy a Föld még egy porszemnél is kisebb jelentőségű szerepet tölt be a nagy világegyetemben s ennek ellenére mégis az a cseppnyi bolygó az, amelyen a szer ves és öntudatos élet megfogamzott.

A kiváló tudós fenti megállapításai nem újak és nem is eredetiek. Azonban Sir James Jeans előadásának nem is ezek a megállapítások az érdekességei. Az eredeti és érdekes benne, hogy Sir James tagadása veszi a modern természet-filozófia ama előbbi megállapítását, hogy a földi élet s általában az élet megnyilatkozásai — mechanikai természetűek volnának. Sir James szerint — szenzációs kijelentés ez — a világegyetem jobban hasonlít egy nagy gondolathoz, mint egy óriási géphez. Persze nem az egyen gondolatát kell ezalatt értenünk, hanem azt, amelyből az atomok és a mi egyéni gondolataink születtek és nőttek nagyra. Fel kell újra fedeznünk, hogy a világegyetem egy tervező, vagy ellenőrző erő, amelynek valamelyes közössége van a mi gondolatainkkal, ha nem is érzelmi, erkölcsi és esztétikai felfogásainkkal, de a gondolkodás módjának azzal az irányzatával, amelyet jobb szó hiányában: matematikainak nevezhetünk. Azok a kezdetleges atomok az ősidők csirájában, amelyek az élet előfeltételei voltak, a világegyetem alaptörvényeinek engedelmessé váltak.

Ezek a gondolatok, illetőleg megállapítások adják a kiváló angol tudós előadásának lényegét. Szédületes gondolatok, amelyeknek igazság-tartalmát mindenestre vita tárgyává lehet tenni, de nem lehet megtagadni tőlük a képzelet erejét, a merész feltételezések mindig vonzó varázsát. Hogy Sir James feltételezései milyen sikeresen fogják kiállani a különböző kritikákat, az ellenvéleményen lévő tudósok támadásait, az természetesen nem tartozik reánk. A mi szemünkben ennek a feltételezésnek inkább emberi vonatkozásai érdekesek. Elsősorban és nevezetesen az, hogy a természettudomány, mely alig egy félévszázaddal ezelőtt magának sajátította ki a teológia csalhatatlanságának dogmáját a tudomány mindenhatóságának elvét dobta ki a világba s fennen hirdette, hogy a tudomány minden titkot meg fog tudni oldani, ami a „homo sapiens” fellépése óta az emberi lelkeket nyugtalanította: most ugyanolyan feltételezésekhez tért meg, mint amilyenekből a vallások és teológiák keletkeztek.

A modern természettudós és gondolkodó tehát évezredek lepergett történelmének homályán keresztül a feltételezésekkel nyúl vissza ama primitív embertípus felé, amelyik rémült lélekkel és kitágult szemekkel állott a világegyetem általa érzékelhető és csodának hitt jelenségei: a szél, a nap, a tenger, a dagály és az apály, valamint az évszázadok változásai előtt. A tudomány azóta sok mindenre adott választ, sok-sok ugynevezett „csodát” hajtott szolgálatába, hogy belőlük és általuk megalkossa a technika vívmányait. Az ember meghódította a természet vak erőt, átalakította termelését és szükségleteit, gátat szabott ama ellenségei szabad rombolásának, amelyek a természet ősi kibontakozásában még halálos ellenfelei voltak. Az emberi ész, mely annyi nagy és kevésbé nagy gondolatnak volt forrása, kikutatta a társadalmi erők törvényeit és ezeknek felismerésén keresztül új politikai és szellemi fejlődésekre kényszerítette önmagát. Lerombolta a haladását gátló dogmákat, hadat üzent az előítéleteknek, neveltség fagyvájá tette a naiv képzelet megnyilatkozásait, hogy pár évezred leforgása után — ime új dogmákhoz és új feltételezésekhez érkeztek meg.

Sir James Jeans angol tudós előadásában az azokban foglalt hipotézisek legalább ezt bizonyítják. Azt bizonyítják, hogy a laboratóriumok és csodálatos műszerek birtokában lévő, az atomok és elektronok mozgásának törvé-

nyét feltáró, gógös intellektus ma ugyanolyan kétségbeesett tudatlansággal, illetőleg bizonytalan hipotézisekkel áll az élet keletkezésének és önmagában való céljának titkai előtt, mint a primitív ősember állott, aki a villámások és dörgések zajától megrémülve, sziklába vajt barlangjába menekült. Az embernek tényleg sikerült, vagy sikerülni fog az élet összes közbenső törvényeit felkutatni és szolgálatába állítani, de az Alfa és az Omega, a Kezdet és a Vég célja és értelme előtt ma is tehetetlenül, vagy legalább is csak a hipotézisek dadogásával áll.

Bármilyen merészen hangozzék is ez, mégis talán igazságként esendül ki, hogy az élet és a világegyetem felmérhetetlen, az emberi ész által teljességgel áthatolhatatlannak látszó titkainak az istenség fogalmával való megközelítése csak kifejezés-módban tér el a természettudományi feltételezések frazeológiájától; a mult század természettudományi gondolkodásának ama optimizmusától, mely azt hitte, hogy a világot megérteni nem nehéz. Az antik Genesis teremtés-magyarázata egy megfoghatatlan és láthatatlan Istenre hárította át a teremtés felfoghatatlan művének nagyságát, Kopernikus és

Newton egy óriási, arányos épületnek hirdették a világegyetemet; a mult század tudósai a forrongó ösködöt jelelték meg annak az erőnek, mely kilökte magából a világegyetem világait. Sir James Jeans végül eljutott ama hipotézishez, mely az egész világegyetemet a Gondolat, mégpedig a matematikai elvontságokból született gondolat művének tekinti.

Mi más ez, mint visszatérés a világ teológikus magyarázatahoz; mi más, mint beismerése annak, hogy minden tudományunkkal, fejlődésünkkel, forrongásunkkal és haladásunkkal, harcainkkal, küzdelmeinkkel, kétségbeeséseinkkel s megújulásra való vágyakozásunkkal egyetemben: az élet célját és értelmét döngető kíváncsiságunk, kínos vergődésünk ma sem ért el többet, mint ama primitív emberek, akik barlangokba bujtak el a vadállatok támadásai előtt?

A tudomány megtanított bennünket arra, hogy az észleletünk és értelmünk számára megközelíthető jelenségvilágban ne esodákat, hanem törvényszerűségeket megismétlődését lássuk. De — úgy látszik — nem taníthatott meg arra, hogy magában az életben ne megfajthatatlan csodák emberi értelmünkkel megközelíthetetlen foglalatát ismerjük fel újra, mint évezredek előtti őseink. Sir James Jeans legújabb hipotézise legalább is ezt bizonyítja.

Salamon László

Az országuton ellopták egy tordai autótulajdonos autóját

Állítólag egy kolozsvári soffőr volt a tettes

Cluj—Kolozsvár, november 26. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Gspán Károly autótulajdonos utasokat hozott Tordáról Kolozsvárra és miután hiába vesztelt a kolozsvári piacon, utas nélkül tért vissza Tordára. Néhány kilométernyi ut után Gspán megállította kocsiját és mintegy száz méternyire távozott. Alig ért azonban rendeltetési helyére, amikor autózogást hallott és mire visszatekintett, látta, amint saját autója elrobbog. Gspán rémülten szaladt autója után és hangos kiáltással hívta fel az országuton járó emberek figyelmét arra, hogy autóját ellopták. A tolvaj azonban teljes sebességgel vezetett az autót és amint mondani szokás,

Gspán már bottal üthette az autókerekek nyomát.

Az autójától megfosztott ember kétségbeesetten állt az országuton. Az egyik arramendő paraszt azt mondotta, hogy egy kolozsvári soffőrt vélt felismerni a tolvajban, akit Faranak hívnak. Gspán Károly ezzel az alaposnak nem mondható adattal jelent meg a második kerületi rendőrségen, ahol ismeretlen tettesek, illetve egy állítólagos Fara névre hallgató kolozsvári soffőr ellen megette a bünyvái feljelentést. A rendőrség bevezette a nyomozást a vakmerő autótolvaj kézrekerítésére.

Mit kell tudni fiatal leányoknak a házasság előtt?

Egy érdekes per a bécsi törvényszéken, amelynek vádlottját nem csak felmentették, de meg is dicsérték

Bécs, november 26. Leopold Bichl könyvkereskedő néhány nappal ezelőtt a család büntettének vádja alatt állott a törvényszék előtt. Ezt senki sem hitte volna Bichl bácsiról. Mert nagyon rendes ember volt az öreg Leopold. Már az apja is könyvkereskedő volt. Talán a nagypapja is. És Leopold Bichl mindenki szerette. Bár nem volt nagyon könnyű nála könyvet vásárolni. Új könyvet egyáltalán sohasem lehetett kapni. Mert Bichl bácsi az Onkel Leopold az új könyveket mindig előbb maga olvasta el.

„Addig nem adott el egy könyvet sem, amíg maga el nem olvasta.

Leopold bácsi addig olvasgatt, amíg egy szép napon a könyvelője közölte vele, hogy az öreg cég bizony fizetésképtelen. Bichl Leopold először egy kicsit csodálkozott. Levette fejéről a fekete klott sapkát, amit már néhány éve hordott, amióta kopaszodni kezdett és az üzletben elromlott a kályha. Levette a fejéről a sapkát és megkaparta a fejét. Nem szólt semmit. Tovább olvasott. Emil Ludwig: Napoleon-ját. Azt olvasta éppen. Anál a részről tartott, ahol

Napoleon butorügynök akar lenni, de aztán meggondolja és franciák császára lesz.

Nem volt valami fiatal ember Bichl Leopold, de azért lelkesedni tudott. Nagyon tetszett neki a Napoleon. Akkor nézett csak fel a könyvből, ami-

kor látta, hogy az öreg, tőpörödött, cvikkeres könyvelő még mindig vár reá. Felállt, becsapta a könyvet. Elhatározta, hogy nem lesz butorügynök. Ha minden csak elhatározáson mulik, hát majd ő, Bichl Leopold is elhatároz valamit.

Amikor másnap a könyvelő be akart menni a boltba, valóságos embertömeg tolongott a kirakat előtt. A könyvelő először megijedt. Azt hitte, hogy Leopold bácsi öngyilkos lett. Utat tört magának a tömegben. A kirakat előtt megállt. A kirakatban ugyanis óriási betűkkel egy pergamentpapon a következő felirat állt:

„Mit kell tudni a leányoknak a házasság előtt?”

Egy másik feliraton: „Az itt megrendelhető könyvekből a fiatal leány nemcsak azt tudja meg, amit a házasság előtt tudni szokás, hanem amit a modern leányoknak különösen tudni kell.”

Egy harmadik feliraton: „Akármint prédikálnak — ezt kell tudnia egy leányknak a házasság előtt!”

Végül: Bizonyos okoknál fogva ezeket a könyveket nem árusítjuk boltunkban, hanem az összeg befizetése után diszkrét módon juttatjuk el a tisztelt megrendelő eméire.

A kis könyvelő cvikkerre, amikor ezt olvasta, leesett és összetört az aszfalton. Aztán berontott a boltba. Ott ült Leopold bácsi a pult mögött és olvast. Mint mindig. Egy szót se szólt.

Valami komoly könyv volt a kezében. A könyvelő hiába faggatta, kérdezte, könyörgött. Onkel Leopold nem válaszolt.

De a könyvelőnek nem is volt ideje soká faggatni Leopold bácsit. Pénzt kellett beszélnie.

Százával jöttek a fiatal leányok és befizettek.

Megadták a címet: a könyvet postán küldik. A legtöbb nem is a saját címet adta meg. A posta is százával zúdította a megrendeléseket. Férfiak is küldtek be megrendeléseket. Úgy látszik, azok is kíváncsiak voltak, mit kell tudni egy modern fiatal leányknak a házasság előtt. Bichl bácsihoz dőlt a pénz. Minden adósságát kifizette. Már kezdett arra gondolni, hogy nagy, díszes könyvesboltot nyit a belvárosban. De ekkor valami közbejött.

Bichl bácsit följelentették. Csalás bűntette miatt.

Most ott áll a bíróság előtt. Csalás vádja alatt. Több fiatal leány jelentette föl. Hogy őket Leopold Bichl becsapta. Tudniillik

Leopold bácsi minden megrendelőnek, aki kíváncsi volt rá, hogy mit kell feltétlenül tudni egy modern fiatal leányknak a házasság előtt, a befizetett pénzért küldött — egy szakácskönyvet!

Ez volt Bichl bácsi napoleoni ötlete. Az igaz, hogy nem valami modern szakácskönyvet küldött az akaratlan megrendelőnek, hanem rendes, szolid, békebeli szakácskönyveket.

Még az apjáról maradtak rá: ott hevertek évekig a raktárban. Bichl szépen letörölte a jó, öreg szakácskönyvről az évtizedes port. Nagyon szép könyvek voltak. „Déli német szakácskönyve”. Vagy: „Mici néni szakácskönyve”. Vagy: „A kis rakoncátlan főzni tanul...”

Ezeket a könyveket az Onkel Leopold letisztogatta, leporolta, bécsomagolta. Nagyon rendesen. Néhány hónapig nem is olvasott semmit. Csak csomagolt. Amikor kifogytak a könyvek, vett újakat. Majdnem ingyen kapta. „A kis rakoncátlan főzni tanul” volt a kedvence könyve. Azt küldte vagy hatszázszor.

A megrendelők azonban nem voltak megelégedve a Bichl bácsi küldeményivel. Egyenesen haragudtak reá. Mást képztek.

... A guter, alter Onkel Leopold, a drága, jó Lipót bácsi egy egész napot töltött a törvényszéken.

Aztán felmentették...

A bíró kijelentette, hogy a Bichl Leopold nemcsak hogy nem esalt, hanem... igenis, a Bichl Leopold nagyon is kiérdemelt egy bírói díszet. Ő, már mint a bíró, is egy véleményen van a Bichl Leopolddal: ezt kell tudni fiatal leányoknak a házasság előtt.

M. Neumann
Ruháruház
Főter 14

„Mit kell tudni a leányoknak a házasság előtt?”
5 SZERIA
KABAT

2800
3400
4000
4500
5000

HI
Uj Kelet az
bánsági és
Főszerkesztő
Felelős szerkesztő
Bukarest
Hátszegi Ernő
Közlöny utány
megjelölés

Ruhát a

Borsán már házak még csak sultaknak ismerden ruhájuk és zók a nyáron adótt róluk.

Ruhát a borsán Akinek nélkü van, gyermeknek nőtnek való, a utján (Cluj, 54) a szűkölköd didergő gyermek kicsi hideg hajlé zódnok, gondolv lecsaphat reánk kendőt, fehéren gelybizottság a viszi az összegyi egyszer: Akinek módja adakozással. K san ad!

— Enyhe időjár ról jelentik: A me járás prognózisa s áramlással és hő jobbára felhős és rás várható. A hó ma délen 6 fok C

— A Do. X. veze nek, hogy déli, va repülnek Ameriká tik: Dornier dr., a hangoztatta, hogy állotta az utóbbi n ezért nem lehet sző hajó amerikai utj vezetők most már dönteni fognak a ki, vagy a déli utv az óceánnak.

— Egészségét n kísérletezzék küli egészségének rovás jon reggelre, uszot

— Levinét szal Bécsből jelentik: óvadék ellenében s Meg kellett igérnie hagyja el Bécsset.

— Apai örömeb Ljubljanából jelen gyilkosság történt véniai Domzsala n községben, ahol H kos megölte barátin Kafka Ivanka nev bar találati adott rava erdőben, aho hogy anyai örömeb fi örömet fejezte l hirtelen borotvát r és Kafka Ivankát lyeen súlyosan meg vervezség ellené annyi ereje, hogy e vászorogjon, ahol les alá vették, ma házba szállították. hogy rendkívül su nere sikerült az élet bar a tette elkövet azonban éjjelkor ő csendőrségen. Itt m a merénylőt régebbi már nyolc évi bürt büntetését ki is tölt

— A Haggibbor értesíti a vezetősé csütörtökön este 9 ó helyiségében, Str. Király ueca) 28. sz ülést tart. Tekintet rozatra, pontos meg

— B. Karpin az adássorozatan. A Onegh Sabbatján tek este 8 órakor a 52. szám alatti hitk ben B. Karpin, a K gáció vezetője tart gionista helyzetről. hető érdeklődés nyi geket szivesen lát a

HIREK

Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja
 Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő
 Felelős szerkesztő: Jámor Ferenc
 Bukarest szerkesztőség:
 Hátszegi Ernő, Hotel Imperial
 Képek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

Ruhát a borsaiaknak!

Borsán már térdig érő hó van, a házak még csak épülőben. A tűzkárosultaknak ismeretesen odaégett minden ruhájuk és amit kegyes adakozók a nyáron adtak, már lerongyolódott róluk.

Ruhát a borsaiaknak!

Akinek nélkülözhető ruhadarabja van, gyermekeknek, asszonyoknak és felnőtteknek való, adja a segélybizottság útján (Cluj, Calea Reg. Ferdinand 54) a szűkölködőknek. Gondoljunk a didergő gyermekekre, gondoljunk a kicsi hideg hajlékra, ahol meg kell húzódnok, gondoljunk a Sorsra, amely lecsaphat reánk is és adjunk ruhát, kendőt, fehéreműt, alsóruhát! A segélybizottság a jövő héten Borsára viszi az összegyűjtött holmikat. Még egyszer:

Akinek módjában van, siessen az adakozással. Kétszer ad, aki gyorsan ad!

— **Enyhe időjárás várható.** Budapestről jelentik: A meteorológiai intézet időjárás prognózisa szerint délnyugati légáramlással és hőmérsékletemelkedéssel jobbra felhős és esőre hajlamos időjárás várható. A hőmérséklet Budapesten ma délben 6 fok Celsius.

— **Do. X. vezetői a napokban döntenek, hogy déli, vagy északi útvonalon repülnek Amerikába.** Madridból jelentik: Dornier dr., a saját képviselői előtt hangoztatta, hogy a Do. X. nagyszerűen állotta az utóbbi napok viharait. Eppen ezért nem lehet szó arról, hogy a repülőhajó amerikai utjáról lemondjanak. A vezetők most már egy-két napon belül dönteni fognak a felett is, hogy az északi, vagy a déli útvonalon vágjanak neki az óceánnak.

— **Egészségét ne tegye kockára!** Ne kísérletezzék különböző tápszerekkel egészségének rovására, hanem használjon reggelre, uszonnára **Ovomaltin**-t.

— **Levinét szabadlábra helyezték.** Bécsből jelentik: Levinét 7500 dollár óvadék ellenében szabadlábra helyezték. Meg kellett ígérnie, hogy egyelőre nem hagyja el Bécsét.

— **Apai örömeiben gyilkolni akart.** Ljubljánból jelentik: Borzalmas kégyilkosság történt szombaton este a szlovéniai Domzsale mellett levő Goricsica községben, ahol Hribar Ivan földbirtokos megölte barátját, a harminceöt éves Kafka Ivanka nevű brodói leányt. Hribar találkat adott barátjának a Dobrava erdőben, ahol a nő közölte vele, hogy anyai örömeinek néz elébe. A férfi örömet fejezte ki a hír felett, majd hirtelen borotvát rántott elő a zsebéből és Kafka Ivánkat a nyakán négy helyen súlyosan megsebesítette. A nagy vérvesztés ellenére a nőnek még volt anyai ereje, hogy egy közeli vendéglőbe vonszorogjon, ahol azonnal orvosi kezelés alá vették, majd a ljubljani kórházba szállították. Az orvosok remélik, hogy rendkívül súlyos sebesülései ellenére sikerül az életét megmenteni. Hribar a tette elkövetése után elmenekült, azonban éjjelkor önként jelentkezett a csendőrségen. Itt megállapították, hogy a merénylet régebben egy gyilkosságért már nyolc évi börtönrre ítélték, amely büntetését ki is töltötte.

— **A Haggibber elnöksége ezúton is értesíti a vezetőség tagjait,** hogy ma, csütörtökön este 9 órai kezdettel új klub helyiségében, Str. I. C. Bratianu (volt Király uca) 28. szám alatt vezetőségi ülést tart. Tekintettel a fontos tárgyszorozatra, pontos megjelenést kérünk.

— **B. Karpin az Onegh Sabbath előadószózatán.** A Mizrachii ifjuság Onegh Sabbathján folyó hó 28-án, péntek este 8 órakor a C. Regele Ferdinand 52. szám alatti hitközségi tanácssteremben B. Karpin, a Keren Hajjeszód delegáció vezetője tart előadást a jelenlegi sionista helyzetről. Az előadás iránt érdeklődés nyilvánul meg. Vendégeket szívesen lát a rendezőség.

Csaknem összeverekedtek a legitimista és Habsburgellenes diákok a budapesti egyetemen

Budapest, november 26. Ma délelőtt 11 órakor a tudományos egyetem jogi fakultásának első emeletén a diákok között vita indult meg a napokban lezajlott Habsburg-bojtányról. A diákok két pártra oszlottak, egyesek legitimistáknak vallották magukat, míg mások határozottan a Habsburgok ellen foglaltak állást. A vita egyre szenvedélyesebbé vált és már-már attól lehetett tartani, hogy elfajul és verekedéssel folytatódik. Csakhamar azonban értesítették a rektori hivatalt, a melynek tisztviselői közbeléptek, sikerült a diákokat lecsitítani és azok nem sokára szét is oszlottak.

— **A Magyar Színház középjegyződője** kéri azon ismerős urat, aki folyó hó 23-án, vasárnap este a jobboldali másodrendű támlásszekében ült és a jegyződőtől látesővet köleszött, amit — valószínűleg tévedésből — magával vitt, szíveskedjen azt sürgősen leadni a Magyar Színház pénztáránál.

— **Mielőtt hazuról elmegy,** tegyen szájába egy Anaot pasztillát, hogy az időjárás kellemetlenségeitől mentesüljön. Egy fiola ára 37 lej.

— **Az aranyásó szerencsége.** Amszterdamból jelentik: A Saramea-folyó felső folyásánál, Sulnam délamerikai holland gyarmaton egy Baston nevű aranyásó aranytömböt talált, amelynek súlya 7630 gramm. Amikor az aranytömböt fellelte, a meglepetéstől percekig nem tudott beszélni. Az aranytömbre véletlenül bukkant rá, amikor hálóhelyet készített magának. A két napokon át ott volt, anélkül, hogy az aranyásók törődtek volna vele. Amikor Baston az ásóval el akarta távolítani, akkor vette észre, hogy a kődarab csillog. A lelet értéke 9000 holland forint.

— **Nyoma veszett a német grönlandi expedíciónak.** Berlinből jelentik: Németországban nagy nyugtalanságot okoz a Wegener és Loewe professzorok által vezetett grönlandi expedíció sorsa, amely szeptember elején indult a sarkvidék tudományos átkutatására. Az expedíció október 2-án rádiótávírral adott utolsó hírt magáról és azóta nyoma veszett. Az utolsó távirat már nagy nehézségekről számolt be, elmondja, hogy az expedíció két részre szakadt és az elszakadt részekről semmit sem tudnak. Wegener és Loewe professzorok az utolsó távirat földadása pillanatában négyszáz kilométerrel magasabbra hatoltak Grönland felől, mint bárki más előttük. A grönlandi benszülöttek sem voltak már hajlandók a nagy hideg miatt követni a két professzort, akik rettenhetlenül folytatták útjukat. Németországban most azt hiszik, hogy az utolsó időben fellépett erős hideg áldozatai lettek.

— **Aki friss és egészséges akar lenni és nem akarja, hogy kemény legyen a széke,** folyton fájjon a feje és bőre tele legyen mindenfélle pattanással, az igyek tenként egyszer-kétszer reggelizés előtt egy pohár természetes **Ferenc József** keserűvizet. Közkeletben azt tartják, hogy a **Ferenc József** vizet különösen a gyomor-, bél- és májbetegség használják szívesen, mert ez minden kellemetlenség nélkül biztosan hat. A **Ferenc József** keserűvizet gyógyszertárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

— **Orvos-dráma Ungváron.** Ungvárról jelentik: Vasárnap délután megrendítő dráma játszódott le Ungváron. Kárpáthy László 22 éves fiatalember, aki idegben szenvedett, szüleinek lakásán revolvert rántott orvosára, dr. Feldmannra, a revolvergolyó az orvos tüdejébe furdott és azt életveszélyesen megsebesítette. Kárpáthy László négy évvel ezelőtt érettségizett, az érettségi letétele után nem tudott semmiféle foglalkozáshoz jutni, elhelyezkedését fokozódó idegben kezdte, amely végül is ismétlődő idegösszehúzásban nyilvánult meg. A fiatalember szülei vasárnap délután, miután fiuk ismételtelen súlyos idegrohamot kapott, orvosért küldtek és csakhamar a házba érkezett dr. Federik orvos. Dr. Federik annyira súlyosnak találta a fiatalember állapotát, hogy konziliumnra hívta meg kollégáját, dr. Feldmann-t. A két orvos éppen a fiu állapotáról tanácskozott, amikor az óvatlan pillanatban revolvert rántott elő és lövöldözni kezdett az orvosokra. Egyik revolvergolyó Feldmann-t találta, mire Federik dr. Kárpáthy Lászlóra vetette magát és lefegyverezte. Az idegbeteg fiatalember és a súlyosan sebesült orvost a kórházba szállították, ahol az utóbbit megoperálták. Feldmann dr. állapota aggasztó.

— **MÉG CSAK HÁROM NAPIG LEHET AZ OTTHON LISTÁBA JELENTKEZNI.** December 1-én lezárul az otthon listákba való jelentkezés terminusa. Mindenkinek önmagával szemben kötelessége meggyőződni arról, vajjon szerepel-e az otthon listába és amennyiben nem, kérni tartozik felvételét. Felvilágosításokkal készséggel szolgál a Zsidó Nemzeti Szövetség helyicsoportjának jogvédő irodája.

— **Reakciós katonai összeesküvést lepleztek le Peruban.** Newyorkból jelentik: A perui Limából érkező jelentés szerint a hatóságok reakciós katonai összeesküvést lepleztek le és a résztvevőket letartóztatták. A munkásság ma megzavart egy kormányparti tüntető manifestációt. Verekedés támadt, amelynek során tizennyolcan súlyosan megsebesültek.

— **A rendes bélműködés alapja az egészségnek.** Este 2-3 szem Artin dragee reggelre normális ürülést biztosít. Kérje orvosától! Olesó!

— **Németellenes tüntetés volt egy brünni moziban.** Prágából jelentik: Brünnben egyik moziban németellenes tüntetés volt. Ismeretlen tettesek petárdákat robbantottak s tintásüvegeket vág tak előadás közben a vetítővászonhoz. A német hangosfilm előadását az okozott botrány miatt félbe kellett szakítani.

— **Az egyiptomi kormány megvonja az orosz dumpingárúktól a vámkedvezményt.** Londonból jelentik: A kairói lapok azt írják, hogy az egyiptomi kormány november utolsó napjától számított érvénytelen megvonja az orosz eredetű dumpingárúktól a vámpótlékmentesség kedvezményét.

— **Egy hét alatt 25 ezerrel nőtt az angol munkanélküliek száma.** Londonból jelentik: A munkanélküliek száma meghaladja a 2 millió 300 ezret. Egy heti emelkedés csaknem 25 ezer és a mostani szám 1 millió 10 ezerrel több, mint az egy év előtti.

— **Lemondott a spanyol belügyminiszter.** Párizsból jelentik: Madridi jelentés szerint a lemondott Marzo tábornok belügyminiszter helyére Matos eddigi közügyügyi miniszter került. A közügyügyi tárcát Estradával töltötték be.

— **A kanadai kormány fel akarja javítani a gabonárait.** Londonból jelentik: Ottawai jelentések szerint a kanadai kormány elhatározta, hogy meg fogja akadályozni a természetfelel piacra dobását s igyekszik feljavítani a gabonárait.

— **Házasságszédelgésért letartóztattak egy magyarországi tönkrement földbirtokost.** Budapestről jelentik: A budapesti rendőrség letartóztatta Anisics István volt dunántúli földbirtokost, aki ellen egy nő házasságszédelgés című bünvádi feljelentést tett. A panasztevő egy jómódú lipótvárosi családból származó fiatal leány, előadta, hogy Anisics házasságot ígért neki és ötezer pengőt esalt ki tőle azon a címen, hogy a pénz Csepelen levő birtokán akarja befektetni, később azonban kiderült, hogy a csepeli birtok nem létezik. A letartóztatott fiatalemberről a rendőrség megállapította, hogy sikkasztás miatt eljárás folyik ellene és hogy Anisics a József-körúton együtt lakik egy idősebb 45 éves nővel, akinek szintén házasságot ígért és ugyanezen ötezer pengőt esalt ki tőle. A házassági ígéretet ezzel a nővel szemben sem váltotta be, de mivel nem tudott tőle másképpen szabadulni, kénytelen volt egy lakásba költözni és közös háztartásba lépni vele. Az előkelő családból származó fiatalembernek a Dunántulon régebben valóban volt nagyobb földbirtoka, azonban tönkrement és azóta ezekkel a házasságszédelgésekkel tartja fenn magát.

NAPRÓL-NAPRA

A csehszlovák-magyar kereskedelmi szerződés revíziójára irányuló tárgyalásokat ma Genfben megkezdték. Prágai jelentés szerint néhány elvi kérdésben csak általános eszmecsere lesz Genfben s azután a tárgyalásokat vagy Prágában, vagy Budapesten fogják folytatni.

A hamburgi kikötőben tegnap vizre bocsátották Venderbilt új luxusjachtját, melynek berendezése fényűzőbb, mint az óceánjáró luxushajóké. A hajó óránkénti sebessége 16 csomó és tonnatartalma 3500.

Statistikai adatok szerint az Egyesült Államok területén 1929-ben eladtak ruzsból 2000, rizspuderből 4000, fűrdősóból 6000, bőrfinomított kenőcsből 25.000, luxusszappanból 9000, fagykenőcsből 50 ezer és arevizből 26.000 tonnát.

Amszterdami jelentés szerint Észak-Brabant sűrűn lakott helyeit csak úgy lehetett megmenteni a hatalmas víztömegeket hordozó Maas áradásától, hogy Hertogenboschtól északra megnyitották a folyóparti szülsipeket s az áradat kevésbé lakott területeket árasztotta el. Hertogenbosch környékén most hatalmas kiterjedésű beltenger van, melynek vize lassan lehozódik az Északi tengerbe.

Belga szociáldemokraták interpellációt intéztek a kormányhoz, azon külföldiek ügyében, akik a steenockerzeleli kastélyban összeesküvést szönek és egy Belgiummal barátságos viszonyban lévő államban pucos utján meg akarják dönteni a jelenlegi uralmat. A külügyminiszter az interpellációra adott válaszában hangoztatta, hogy Steenockerzeleiben semmi nyilvános jellegű manifestáció nem volt. Ott egy magánjellegű eseményt ünnepeltek és újságírók sem vettek részt az ünnepségen.

Hoover elnök a tegnapi sajtófogadáson annak szükségét hangoztatta, hogy véget kell vetni az amerikai banditák garázdálkodásainak és az ezeket lehetővé tevő korrupt hivatalnokok uralmának. Az elnök meg van győződve, hogy az érvényben lévő törvények szigorú végrehajtása révén meg lehet szüntetni az amerikai élet e rákfenéjét. Egyben azt is hangoztatta Hoover elnök, hogy a munkanélküliség szükségleten további emelkedésének megakadályozására egyik helyes eszköz lesz a bevándorlások két évre történő teljes felfüggesztése.

— **Francia becsületrend — Mironescu-nak és Titulescunak.** Párizsból jelentik: Doumergue elnök Mironescu román miniszterelnököt és Titulescu londoni román követet a becsületrend nagykeresztjével tüntette ki.

A SZAJNA ÁRADÁSA MÁR ELÁRASZTOTTA PÁRIZS KÜLVÁROSÁIT

Párizs, november 26. A Szajna félméterrel emelkedett. A Quai d'Orsay levő külügyminisztérium és a Louvre pincéi víz alatt állanak. A külvárosokban egész házsorokat borított el az árvíz.

A hatóságok mindent megtesznek a fenyegető veszély elhárítására. Újabb jelentések szerint a Szajna emelkedése tovább tart. A keleti és déli elővárosok több uccája víz alatt áll. A belső kerületekben pincék teltek meg előtörő talajvízzel. Számos veszélyeztetett lakást ki kellett üríteni.

A román „Szabadalmi törvény”

megjelenik magyar nyelven december folyamán Mellékletei: 1 kérvény, 1 meg hatalmazási, 1 szabadalmi rajz és 1 szabadalmi leírás minta, valamint a „Prioritásra” (elsőbbség) vonatkozó nemzetközi egyezmény. Ara 50 lej, előzetes rendelésnél 40 lej.

VASS A. szabadalmi ügyvivő
Cluj, Str. Gen. Dragalina 122

KÖZGAZDASÁG

A földművelésügyi miniszter formai okok miatt megsemmisítette a kolozsvári állatexport szindikátus megalakulását

Cluj—Kolozsvár, november 26. (Az Uj Kelet tudósítójától). E hó elején a kolozsvári iparkamara területéhez tartozó vármegyék állatexportőrei és mezőgazdasági kamarái Moldovai tartomány igazgató elnöke alatt ülést tartottak, amelyen kimondták, hogy Kolozsvár székhellyel is állatexport szindikátust alapítanak, miután Erdély különböző vidékein alakult szindikátusok nem annyira az export felállítását, mint inkább speciális érdekeket szolgálnak.

Az alakulásról felvett jegyzőkönyvet jóváhagyás végett felterjesztették a földművelésügyi miniszterhez. A megalakulás körül azonban különböző formai hibák történtek és ennek eredményeképpen a földművelésügyi miniszter az alakulás jóváhagyását megtagadta és utasította a szindikátus vezetőségét, hogy új közgyűlést hívjanak egybe és ezen a közgyűlésen a formai szabályok betartásával határozzanak. Ilyenformán új alakuló közgyűlés összehívása vált szükségessé.

A gyümölcskivitel szabályozása. A kolozsvári Kereskedelmi és Iparkamara közli, hogy a gyümölcskivitel szabályozásáról szóló törvény értelmében ezentúl a kivitelre kerülő gyümölcsöt a Nemzeti Exporthivatal szakértőjével kell megvizsgáltatni. Szatmár, Szilágy, Szamos és Marostorda megyék területére a földművelésügyi miniszter ilyen szakértőtől Epirov színérváraljai kertészeti igazgatót nevezte ki. Azok, akik e megyék területén laknak, vagonba való berakás előtt legalább 24 órával kell a kertészeti igazgatót (címe: Pepineri sein) értesíteni, hogy a helyszínrre kiszálljon és az árut megvizsgálja. A kiviteli illetékek bélyegben rovandók le. Ezek a bélyeg a kolozsvári kamarához már megérkeztek és azt levélbélyegben is megküldi a kamara az érdekelteknek, ahol különben minden más felvilágosítást is megadnak. A kolozsmezei inspektor kinevezése még nem történt meg.

December 3-án újra összejön Kolozsváron a vendéglősök és a sörgyárosok értekezlete. A vendéglősiparosok mult héten Kolozsváron megtartott kongresszusának tárgysorozata ki volt tüzve a sör árának a vendéglősökkel és sörgyárosokkal való megállapítása. A kongresszus ebben a kérdésben azonban nem határozott és ezért december 3-ára újabb határnapot tűzött ki. Ekkor ismét Kolozsváron lesznek a sörgyárosok képviselői és a Vendéglősök Országos Szövetségének tagjai, akik újabb tárgyalás alá veszik ezt a kényes problémát.

Kényszerlikvidációt vezetnek be Magyarországon. Budapestről jelentik: A fizetésektelenség jog reformja tudvalevőleg küszöbön áll és az erre vonatkozó novella valószínűleg még a magyar képviselőház őszi ülésszaka során tárgyalásra kerül. A novella alapfölképe a kényszerlikvidáció, amely a rosszhiszemű adósnak lehetetlenné fogja tenni, hogy a csőd fenyegetésével hitelezőitől alacsonyabb kvótát erőszakoljon ki. Másik lényeges intézkedése a novellának a készpénzgyűjtésre vonatkozik. A textilgyárosok és textilnagykereskedők a minap elhatározták, hogy kvótaköveteléseik leszámlálására új intézményt létesítsenek, amelynek az lesz a célja, hogy a követelések nagyobb részét esz komptálja, hogy ilyen módon a készpénzkiigyeztést és a vele összefüggő veszteségeket fölöslegessé tegyék.

A francia-amerikai jegybank-tárgyalások. Newyorkból jelentik: A newyorki Federal Reserve Bank kormányzója, Harrison Párizsba utazott, hogy

Az előkészítő bizottság december 3-ra Kolozsvárra ismét összehívta az állat-exportöröket, a mezőgazdasági kamara eddigi delegátusait, amikor új alakuló gyűlést tartanak.

Több, állatexporttal foglalkozó exportőr azt a tervet vetette fel, hogy együtt kellene működni a Szatmáron már megalakult szindikátussal, mert így a célt jobban meg lehet közelíteni és az állatkivitel jobban fel lehet lendíteni. A felvetett gondolatot minden körben rokonszenvvel fogadták és így valószínű, hogy annak kivetele nem is fog semmi akadályba ütközni. Valószínű, hogy a kolozsvári szindikátus nyomban megalakulása után kimondja a szatmári szindikátussal való fúziót. A két szindikátus bizonyára módot fog találni arra, hogy költségkímélés szempontjából közös irodát állítson fel és a célszerűségi szempontok mellett szólnak, hogy a központi iroda Kolozsváron legyen. Szatmáron pedig csak a kivitel technikai lebonyolítására tartanak fenn expozitúrát.

a Francia Bank vezetőivel tárgyalásokat folytasson. A tárgyalások főképp arról folynak, hogy a két állam, amely fölös mértékben rendelkezik aranykészletek fölött, szüntesse be az aranyvásárlását. Szóba kerülnek ezenfelül a szövetségi adósságok és a német reparációk kérdése.

Egy hemntzi textilgyár fizetésektelensége. Berlinből jelentik: A Bruno Sieler chemntzi mechanikus szövőgyár ellen megindították a egyes kedési eljárást. A passzívák közel kétmillió márkára rugnak, amelyekkel szemben az aktívák másfélmilliót tesznek ki.

Magyar munkásokat közvetlenül Franciaországba. Budapestről jelentik: A francia munkaközvetítői hivattal március óta áll fönn az az ideiglenes jellegű megállapodás, hogy franciaországi vállalatoknál a szükséghez képest az illetékes magyar kormányhatóságok közbenjöttével magyar ipari munkásokat helyez el. A magyar külügyminisztérium most a francia kormányval tárgyalásokat kezdett, hogy az ideiglenes jellegű egyezményt véglegessé változtassa át és hogy ez az egyezmény nemcsak az ipari, hanem a mezőgazdasági munkásokra is kiterjesszék. Ugyancsak ilyen irányban folynak a tárgyalások a belga kormányval is.

Elmaradt az Arad-Csanádi Vasút R. T. rendkívüli közgyűlése. Aradi tudósítónk jelenti: Az Arad-Csanádi Vasút R. T. tegnapi rendkívüli közgyűlést hívott össze, amelyet igen nagy érdeklődés előzött meg. Mocioni Antal királyi fővádaszmester, az igazgatóság elnöke, tegnap délelőtt Aradra érkezett és az igazgatósági ülést az ő elnöke alatt meg is tartották. Kiszivárgott hírek szerint az igazgatósági ülés lefolyása rendkívül izgalmas volt. A délutáni közgyűlést nem lehetett megtartani, mert az állam 94.000 részvény tulajdonosa, a közgyűlésre nem küldötte el meghatalmazottját. A közgyűlés megtartását ezért elhalasztották.

I. KREPPÉL

Juden u. Judentum von heute

Számos illusztrációval
Ára 1000 lej helyett 400 lej
KAPHATOK AZ UJ KELET
KÖNYVOSZTALYABAN

Színház—Mozi

A Remán Opera műsora

Péntek, november 28: Hoffmann meséi.
Vasárnap, november 30: Mignon.

A MAGYAR SZÍNHÁZ IRODÁJÁNAK KÖZLEMENYEI

Ma este: Szerlem mint orvos. Uj Kolozsváron eddig még nem látott szinpadit stílussal fog megismerkedni a közönség ma este, a Szerlem mint orvos előadásán. Ezt a ragyogó énekes, táncos, zenés bohózatot Horváth Árpád, a budapesti Nemzeti Színház rendezője a commedia dell'arte stílusában állította be s olyan friss, eredeti szellemet vitt vele a szinpadra, hogy a tegnapi jelmezes főpróba közönségét valóssággal elragadta. Molière mélységes humora buzogva árad e friss szinpadit produkció minden egyes mozdulatából, amelyet Lully és Rameau édes muzsikája fűszerez. Bánffy Miklós gróf remek, mulatságos díszlete, Pauszperit Teréz színes, tarka díszletei pompás dekorációt szolgáltatnak a szinpadit produkcióhoz. Kondor Ibolyka, Betegh Bébi, Miklóssy Margit, Czoppán Flóri, Fekete Mihály, Tóth Elek, Forgács Sándor, Balázs Samu, Selmezy Mihály, Leóvey Leó, Fülöp Sándor, Tompa Béla, Nyerges, Révész és az egész balett és énekkar részvesz a Szerlem mint orvos előadásain. Az első előadás jegyeinek nagyrésze elővételben kelt el s már a második és harmadik előadásra is tömegesen vásárolják a jegyeket. A bohózat előtt Rostand búbjos kis vigjátéka, a Regényesek kerül színrre, a főszerepekben Komár Julissal, Fekete Mihállyal, Tóth Elekkel, Réthely Ödönnel, Lantos Bélával.

Jön a Csodabár!!!

A MAGYAR SZÍNHÁZ MÜSORA

Csütörtökön: Szerlem mint orvos. (Énekes, táncos bohózat. Kondor, Betegh, Miklóssy, Fekete Mihály, Tompa, Földényi, Forgács, Fülöp, Réthely, Lantos, Leóvey, Selmezy, Nyerges, Balázs, Révész stb. fellépésével). Előtte: Regényesek. Rendezte: Horváth Árpád, mint vendég. 13. Premier-bérlet. Ssz. 73.

Pénteken: Szerlem mint orvos. — Regényesek. (Másodsor.) 17. B. bérlet. Ssz. 74.

Szombaton d. u. 3 órákor: Bánk bán. (Ifjúsági előadás olcsó helyárrakkal. Rendezi Horváth Árpád m. v. Bevezeti: Finta Gerő. Ssz. 75.)

Vasárnap d. u. 6 órákor: Első tavasz. (Mérsekelt helyárrakkal.) Ssz. 77. Este 9 órákor: Viktória. (Bérletszűnetben.) Ssz. 78.

A színház jegyei elővételben csak az Ellenzék főtéri könyvkereskedésében kaphatók. Napi pénztár csak a színháznál.

A MAGYAR SZÍNHÁZ MOZI MÜSORA

EMIL JANNINGS — A HAZAFI

Ma, csütörtöktől reprize hozza a Magyar Színház Emil Jannings legnagyobb filmremekét, a „Hazafi“-t. Emil Jannings ezen grandiózus filmje hihetetlen sikerrel került bemutatásra a tavalyi idényben a Magyar Színházban, oly nagymérvű volt a látogatása az előadásoknak, hogy a mozi vezetősége minden lehető elkövetett, hogy a filmet még két-három napig műsoron tarthassa, de lehetetlen volt, mert a film hosszu időre már fix napokra le volt kötve más mozgóképszínházak részére s így az itteni bemutatás nem volt meghosszabbítható. Most végre sikerült a filmet újból megkapni s az csütörtöktől négy napig kerül vetítésre a Magyar Színházban, u. m. csütörtökön és pénteken 3, 5 és 7 órákor, szombaton csak 5 és 7 órákor és vasárnap utoljára d. u. fél 3 és 4 órákor. Helvárok valamennyi előadás alkalmával 20 és 10 lej.

Csütörtökön és pénteken 3, 5 és 7 órákor: Emil Jannings monumentális filmje, „A hazafi“, dráma 9 felvonás.

násban. A főszerepekben: Emil Jannings, Florence Vidor, Lewis Stone és Neoil Hamilton. Helyárok: 20 és 10 lej.

Szombaton d. u. 5 és 7 órákor, csak két előadásban: A hazafi.

Vasárnap d. u. fél 3 és 4 órákor, csak két előadásban: A hazafi. Helyárok: 20 és 10 lej.

RADIO MUSOR

IDŐ: KÖZÉPEUROPAI

Csütörtök, november 27.

Bukarest. 12: Grammofón. 12:30: Hírek, időjárás. 16: Szórakoztató zene. 17: Felolvasás. 17:15: Hírek. 18: Rádióegyetem. 19: Grammofón. 20: Ráfajáték. 20:30: Felolvasás. 20:45: Szimfonikus hangv. Mozart: I. szimfonia. Wagner: Siegfried idill. Bizet: Arles-i lány szvit.

Budapest. 9:15: A m. kir. József nádor 2. honvédegyalgezered zenekarának hangversenye. Lehár: Jupiter-induló. Lanner: Schönbrunn-i keringő. Auber: A portici néma. Oetschlagel: Hárfaszereződ. Urbach: Abránd Rubintin műveiből. Wagner: Siegfried — ábránd. Dankó-nóták. Johes: San Toy — operettrészletek. 9:30: Hírek. 12: Déli harangszó az Egyetemi templomból, időjárásjelentés. 12:05: Eugen Stepat orosz balalajka-zenekarának hangversenye. Stepat: Szibéria — induló. Bajkál: A csók — románc. — Szartinszky—Bej: Rózsák. Este volt. Krampampuli. Volga — népdal. Matuski—bátyuski. 12:25: Hírek. 1: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. 2:30: Hírek. 4: Az iskolán kívüli népművelés rádióelőadása. Utána: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. 5:10: A m. kir. Földművelésügyi Minisztérium rádió-előadássorozata. 5:45: Grammofónhangverseny. 6:45: Angol nyelvtanítás. — 7:20: Cigányzene. 9:24: Kodály nővérek háromzongorás hangv. Utána: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. Majd: Az Operaház zenekarának hangversenye. Mendelssohn: Szentivánéji álom, nyitány és szvit. Bizet: Az arles-i lány. Grieg: Peer Gynt.

Bécs. 19:30: Opera. 22:20: Zenekar. Berlin. 19:30: Opera. 22:20: Zenekar. Breslau. 21:35: Szórakoztató zene. Varsó. 22:15: Cselló és zongorajáték. Poznan. 20:30: Szólítsák hangv. Kattovitz. 22:15: Cselló. Milánó. 21: Gounod: Faust című operája. Róma. 20:50: Szimfonikus hangv. Prága. 20:30: Szimfonikus hangv. Osló. 22:02: Rádió kúrtnyoleas.

Apro hirdetések

Szörme bundákat 3500 és szörme galérok 350 lejtlő kaphatók, V. Jánky. Fő tér 22. Udvár.

Governante perfekt francia, német, zongora-tudással állást keres. Str. Miner va 7., ajtó 6.

Izlés modern kézimunka, montirozás, előnyomtatás, csipkebevarrás kizárólag Fisch Böske kézimunka szalonjában készül. Malom uca 16.

Intelligentes jüdischen kinderliebendes Medchen zu zwei Kindern 3-5 Jährig nach Bistrita gesucht. Offerte an Fuchs Samuel Oradea. Piata Mihai Vi-teazul 11.

Urilányok kifogástalan lakást, ellátást kapnak a Hochmann-leányotthonban. Mindennemű továbbképzés, német, francia társalgás. Egvetemi hallgatóknak külön szobák. Szentegyház u. 9.

Antik butorok és perzsaszőnyegek minden elfogadható áron eladó. Art. Str. Avram Jancu 3.

Megvételre keresek jókarban levő billiárd asztalt azonnali átvételre. Kieselsstein Mendel Lunca Bradului, Judetul Mures.

HIRDETÉS AZ ÜZLET LELKÉRE: HIRDESEN AZ UJ KELETBEN

XIII EVF
Cluj—K
NOVEMBER
5601

isztér 2.

népsz

1930 a népszá-
egész világon a
szágek és népek
állításán. A gaz-
litikai függések
ban, midőn az e-
megnyilatkozás
szálati halozzák
zetközi fórumok
hetnek pontos st-
A népszámlálás
lamely politikai
meg foglalkozás
lásra való tagozó
képességek szeri-
tudjuk meg, há-
hányan passzív-
kötő munka pro-
szokták megítél-
gazdasági és társ-
nek egészséges.
tát. A népszám-
kodik a törvény-
dik az ipari ter-
A cionista mo-
a zsidó nép is m-
népszámlálását.
elevenítette a né-
gyományát, ame-
fejleszt. De aho-
különbözik az ő-
között elhelyezk-
aképpen különbö-
sunk is. Mert mi-
ság gazdasági és
desérel tudni al-
egyres államok tö-
készített statiszt-
lálásunk célja v-
az, hogy megtud-
azok, akik a zsidó
hez való hozzáta-
zösséggel szembe-
lességet fogjuk
után a mi népsz-
monstrativ fonto-
felé a zsidó né-
nek a jobb jövő-
tájlja. A mi nép-
séknek egyetle-
nek kitöltése a
szolidaritás váll-
és államéletnek r-
Es ha a sékel
és aktiv szimból-
fogja mindenki
val kapcsolatos
után milyen őri-
mi népszámlálás
ül a cionista vil-
Fehér Könyvvel
tárius hatalom u-
val szemben áll-
tannia jelenlegi
nald-kormány az
zavargások alk-
könnyelműsége
telések között ki-
szinű politikája
mentumot adott
cimen lett híres
Fehér Könyv gy-
esetén alkalmas
időre megbénít-
tó munkát, mert
dorlásban és a f-
meg a zsidó nem-
Eppen ezért a
madást jelent a
len, amelyet nem-
ben próbál kétes
feltartóztatni, de
közileg biztosító
megsért. A zsidó
erővel robbant k-
ben, a zsidó nép-
dás ellen. Nemes-
aktiv katonái, u-
létében megtáma-
cionizmussal szer-